

Брюксел, 22 юли 2026 г.
(OR. en)

11674/26
ADD 3

FREMP 239
JAI 965
AG 114
POLGEN 189

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	17 юли 2026 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	SWD(2026) 902 final
Относно:	РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА Доклад относно върховенството на закона за 2026 г. Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в България придружаващ Съобщение на Комисията до Европейския парламентар, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите Доклад относно върховенството на закона за 2026 г. Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

Приложено се изпраща на делегациите документ SWD(2026) 902 final.

Приложение: SWD(2026) 902 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 17.7.2026 г.
SWD(2026) 902 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Доклад относно върховенството на закона за 2026 г.

Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в България

придружаващ

Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите

Доклад относно върховенството на закона за 2026 г.

Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

{COM(2026) 900 final} - {SWD(2026) 901 final} - {SWD(2026) 903 final} -
{SWD(2026) 904 final} - {SWD(2026) 905 final} - {SWD(2026) 906 final} -
{SWD(2026) 907 final} - {SWD(2026) 908 final} - {SWD(2026) 909 final} -
{SWD(2026) 910 final} - {SWD(2026) 911 final} - {SWD(2026) 912 final} -
{SWD(2026) 913 final} - {SWD(2026) 914 final} - {SWD(2026) 915 final} -
{SWD(2026) 916 final} - {SWD(2026) 917 final} - {SWD(2026) 918 final} -
{SWD(2026) 919 final} - {SWD(2026) 920 final} - {SWD(2026) 921 final} -
{SWD(2026) 922 final} - {SWD(2026) 923 final} - {SWD(2026) 924 final} -
{SWD(2026) 925 final} - {SWD(2026) 926 final} - {SWD(2026) 927 final} -
{SWD(2026) 928 final} - {SWD(2026) 929 final} - {SWD(2026) 930 final} -
{SWD(2026) 931 final}

РЕЗЮМЕ

В България беше назначен нов *ad hoc* прокурор за разследване на евентуални престъпления, извършени от главния прокурор, като същевременно беше приет нов закон за отстраняване на процесуалните проблеми, засягащи пълното привеждане в действие на механизма за ефективна отчетност и наказателна отговорност на главния прокурор. Народното събрание прие изменения за въвеждане на автоматичен съдебен контрол за прокурорските постановления в случай на прекратяване и спиране на разследвания на престъпления, свързани с корупция. Процесът на реформиране на Висшия съдебен съвет не е възобновен. Продължаващото упражняване на функции след изтичането на мандати на високо равнище в магистратурата поражда опасения, включително когато това оказва въздействие върху някои разследвания. Реформата на Инспектората към Висшия съдебен съвет е приета. Наблюдава се увеличаване на броя на дългосрочните командировки на съдии за заемане на свободни длъжности. Цифровизацията на административното правосъдие се подобри и с измененията на правилата за правна помощ беше увеличено възнаграждението на адвокатите. Данните на годишна база показват, че съдилищата функционират ефективно, когато разглеждат граждански и търговски дела.

Изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията за периода 2021 – 2027 г. и свързаната с нея пътна карта продължи неравномерно. С нов закон за противодействие на корупцията бе възстановена Комисията за противодействие на корупцията и бяха предвидени по-силни гаранции за нейната независимост чрез нова процедура за назначаване на нейното ръководство. Все още не са постигнати солидни резултати по дела за корупция по високите етажи на властта. Сътрудничеството между националните органи, компетентни за борба с корупцията, беше допълнително засилено. Мерките за укрепване на почтеността в полицията и съдебната система продължават, а Инспекторатът към Висшия съдебен съвет вече не упражнява пълните си правомощия, тъй като мандатът му изтече. Полагат се усилия за укрепване на почтеността на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт. Продължават да съществуват съмнения относно ефективността на правилата за деклариране на имущественото състояние и интересите на държавните служители, а въздействието на временното прехвърляне на свързаните с това функции към Сметната палата все още предстои да бъде оценено. Новоприетото законодателство относно прозрачността на лобирането освобождава важни категории представители на интереси от изискванията за регистрация. Прилагането на рамката за подаване на сигнали за нередности изисква по-нататъшни действия. Обществените поръчки продължават да бъдат уязвима област, наред с повишените рискове от корупция, установени в секторите на енергетиката, пътната инфраструктура и управлението на отпадъците.

Действията, предприети от предишния председател на Съвета за електронни медии, се оценяват положително, като същевременно бяха изразени опасения във връзка с вътрешни конфликти при вземането на решения. След години закъснение в Българската национална телевизия (БНТ) е назначен нов генерален директор и са в ход законодателни реформи за подобряване на независимостта на обществените медии. В ход са законодателни реформи за преодоляване на оставащите недостатъци по отношение на прилагането на задълженията за оповестяване на собствеността върху медиите и по отношение на прозрачността на държавната реклама. Продължават да съществуват признаци за политическо и икономическо влияние върху медиите. Предприети са няколко законодателни инициативи с възможно неблагоприятно въздействие върху обществения достъп до информация. През изминалата година се наблюдава намаляване на физическите нападения срещу журналисти, но словесните

нападения и онлайн тормозът са се увеличили, а правният натиск върху журналистите продължава.

Мандатите на повечето независими и регулаторни органи са подновени, но не са предприети стъпки за подобряване на тяхната независимост. Конституционният съд не постигна мнозинство, за да вземе решение относно конституционността на реформата, ограничаваща правомощията на президента. Продължават да съществуват проблеми по отношение на качеството на законодателния процес за законодателните инициативи на Народното събрание. Съветът за развитие на гражданското общество възобнови работата си до падането на правителството. Проектозакон за забрана на чуждестранното финансиране за НПО и *ad hoc* парламентарна комисия, натоварена със задачата да разследва някои чуждестранни фондации, отпаднаха след избирането на нов парламент.

ПРЕПОРЪКИ

Като цяло, въз основа на препоръките в Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., като се имат предвид други промени, настъпили през референтния период, както и като се припомнят съответните ангажименти, поети в рамките на плана за възстановяване и устойчивост, и съответните специфични за държавата препоръки, приети в рамките на европейския семестър, относно ефективността на мерките за борба с корупцията, включително независимостта и ефективното функциониране на Висшия съдебен съвет, и независимостта и функционирането на регулаторните органи, Комисията стигна до следните заключения:

- Не е постигнат напредък във връзка с предприемането на стъпки за адаптиране на правната уредба, за да се избегне дългосрочното командироване на съдии за заемане на свободни длъжности, като широко разпространеното използване на командировки продължава да буди безпокойство. Поради това на България се препоръчва да *предприеме стъпки за адаптиране на съответната правна уредба, за да се избегне дългосрочното командироване на съдии за заемане на свободни длъжности, като се вземат предвид европейските стандарти за командироване на съдии.*
- Не е постигнат напредък по възобновяването на процеса за реформиране на Висшия съдебен съвет. Тъй като съставът остава непроменен и не беше внесен проектозакон, на България се препоръчва да *реформира Висшия съдебен съвет, и по-специално състава му, за да се гарантира неговата независимост и ефективност, като се вземат предвид европейските стандарти за съдебните съвети.*
- Не е постигнат напредък в осигуряването на солидни резултати при разследванията, наказателните преследвания и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта. Поради това на България се препоръчва да *предприеме мерки с цел осигуряване на солидни резултати при разследванията, наказателните преследвания и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта.*
- Постигнат е известен по-нататъшен напредък по отношение на гарантирането на ефективната работа на Комисията за противодействие на корупцията чрез приемането на нов закон, с който тя бе възстановена и бе въведена нова процедура за назначаване на нейното ръководство. Поради това на България се препоръчва да *осигури пълното привеждане в действие на Комисията за противодействие на корупцията, за да се позволи изпълнението на нейните функции по превенция и разследване.*
- Постигнат е ограничен напредък във връзка с подобряването на почтеността сред висшите длъжности в изпълнителната власт, като е изготвен проект на кодекс за поведение. Тъй като съответните законодателни изменения все още не са приети, на България се препоръчва да *продължи усилията за укрепване на почтеността сред висшите длъжности в изпълнителната власт, като се вземат предвид европейските стандарти, и по-специално като се гарантира, че са въведени ясни стандарти за почтеност за правителството, както и подходящ механизъм за налагане на санкции.*

- Не е постигнат напредък за подобряване на качеството на законодателния процес, като практическото прилагане на парламентарните правила за законотворчество продължава да поражда известни опасения. Поради това на България се препоръчва да *повиши качеството на законодателния процес, като се гарантира използването на обществени консултации и оценки на въздействието за законодателните инициативи от страна на Народното събрание.*

Що се отнася до останалите препоръки от 2025 г., Комисията стигна до заключението, че:

- Народното събрание прие законодателната реформа, насочена към подобряване на функционирането на Инспектората към Висшия съдебен съвет (ИВСС) и избягване на риска от политическо влияние. Съществуващата преди това гаранция за мнозинство от две трети и новодобавената роля на съдиите, прокурорите и следователите при назначаването на членовете на ИВСС отговарят на опасенията, свързани с риска от политическо влияние в ИВСС. Следователно препоръката е изцяло изпълнена.
- Постигнат е известен по-нататъшен напредък по отношение на завършването на работата, насочена към подобряване на прозрачността при разпределянето на държавната реклама, по-специално по отношение на държавната реклама, договорена чрез посредници, като например медийни агенции, като законодателният процес е напреднал. Предвид факта, че темите, разгледани в тази препоръка, са обхванати от разпоредбите на Европейския акт за свободата на медиите (EASМ), а в рамките на доклада относно върховенството на закона ще продължат да се наблюдават значимите събития и да се докладва за тяхното въздействие, по-нататъшното проследяване ще бъде осигурено в рамките на подкрепата, която Комисията оказва на държавите членки при прилагането на EASМ.

I. СЪДЕБНА СИСТЕМА¹

Независимост

Равнището на усещането за независимост на съдебната власт в България продължава да бъде много ниско както сред широката общественост, така и сред предприятията. Като цяло през 2026 г. едва 24 % от широката общественост и 22 % от предприятията възприемат равнището на независимост на съдилищата и съдиите като „относително добро или много добро“². Усещането за независимост на съдебната власт сред широката общественост отбелязва лек спад в сравнение с 2025 г. (27 %) и значителен спад в сравнение с 2022 г. (31 %). Усещането за независимост на съдебната власт сред дружествата е намаляло в сравнение с 2025 г. (27 %), както и в сравнение с 2022 г. (28 %). Основните причини, посочени от широката общественост и дружествата, за възприеманата липса на независимост на съдилищата и съдиите, е усещането за намеса или натиск от страна на правителството и политиците, както и за намеса или натиск от страна на икономически или други специфични интереси³.

Беше приет нов закон за отстраняване на процесуалните проблеми, засягащи пълното привеждане в действие на механизма за ефективна отчетност и наказателна отговорност на главния прокурор, като същевременно беше назначен нов *ad hoc* прокурор за разследване на главния прокурор. В доклада относно върховенството на закона за 2025 г. бяха изтъкнати процесуални проблеми, засягащи пълната ефективност на механизма, който има за цел да отвърне на дългогодишните опасения относно липсата на ефективно наказателно разследване на главния прокурор и неговите заместници⁴. На 29 май 2026 г. Народното събрание прие изменения на Наказателно-процесуалния кодекс, насочени към подобряване на функционирането на механизма чрез предвиждане на едновременно назначаване на прокурора, който осъществява контрол върху действията на *ad hoc* прокурора. Това ще бъде съдия от наказателната колегия на Върховния касационен съд, който ще упражнява контрол върху действията на *ad hoc* прокурора, като по този начин се изключва всякаква роля на главния прокурор или неговите заместници в

¹ Преглед на институционалната рамка за четирите стълба може да бъде намерен тук [ТУК](#).

² Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигури 48 и 50, и Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2024 г., фигури 51 и 53. Равнището на усещането за независимост на съдебната власт се категоризира, както следва: много ниско (под 30 % от респондентите смятат независимостта на съдебната власт за относително добра и много добра), ниско (между 30—39 %), средно (между 40—59 %), високо (между 60—75 %), много високо (над 75 %).

³ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигури 49 и 51.

⁴ Един от установените недостатъци е свързан с факта, че някои решения на *ad hoc* прокурора могат да бъдат взети само с разрешението на главния прокурор и неговите заместници. Други процесуални проблеми бяха свързани с йерархичната и практическата независимост на *ad hoc* прокурора. Съвет на Европа, Надзор върху изпълнението на решенията на Европейския съд, Решение CM/Del/Dec(2025)1545/H46-13 от 2—4 декември 2025 г. и Бележки CM/Notes/1545/H46-13 от 2-4 декември 2025 г. на Комитета на министрите към Съвета на Европа. Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 5—6. Вж. също Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 5. Заинтересованите страни също така посочиха липсата на прозрачност в работата на *ad hoc* прокурора като източник на безпокойство. Посещение в България, Български институт за правни инициативи, Антикорупционен фонд, Институт за пазарна икономика, Център за изследване на демокрацията, инициатива „Правосъдие за всеки“, Върховен касационен съд. Относно липсата на прозрачност вж. също годишния доклад на Върховния касационен съд за 2025 г., публикуван на 28 май 2026 г.

упражняването на вътрешен йерархичен контрол. Законът също така предоставя допълнителни правомощия на прокурора, който осъществява контрол върху действията на *ad hoc* прокурора, като например искане за специално наблюдение по дела с участието на висши прокурори, искане за възобновяване на производството при определени условия и въвеждане на процедурни промени, за да се гарантира случаен подбор на съдиите, които ще осъществяват контрол, от одобрен от Върховния касационен съд списък⁵. Освен това със закона се въвежда автоматичен съдебен контрол на прокурорските постановления за спиране или прекратяване на досъдебното производство за престъпления, извършени от главния прокурор. Според последната оценка законът⁶ представлява задоволително изпълнение на ключовия етап с оглед на новите изменения в контекста на българския план за възстановяване и устойчивост (ПВУ)⁷. След изтичането на двугодишния мандат на първия *ad hoc* прокурор за разследване на евентуални престъпления, извършени от главния прокурор и неговите заместници, на 22 декември 2025 г. прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС) назначи нов *ad hoc* прокурор⁸.

Народното събрание прие изменения за въвеждане на автоматичен съдебен контрол за прокурорските постановления в случай на прекратяване и спиране на разследвания на престъпления, свързани с корупция. На 29 май 2026 г. Народното събрание прие изменения на Наказателно-процесуалния кодекс с цел въвеждане на автоматичен съдебен контрол при прекратяване и спиране на досъдебното производство за престъпления, свързани с корупция. Целта беше да се реши проблемът, подчертан в предишни доклади относно върховенството на закона, свързан с честото прекратяване на разследванията по време на досъдебното производство, което често остава неоспорено в съда поради липсата на ефективни правни механизми за обжалване на такива прокурорски решения, както и да се изпълнят ангажиментите на България по ПВУ⁹. Освен това измененията имат за цел да се създаде система за външен надзор, да се разширят правомощията на компетентните разследващи и съдебни органи и да се укрепят механизмите за разследване на главния прокурор. Заинтересованите страни вече са отбелязвали, че липсата на съдебен контрол

⁵ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 5—6.

⁶ Законът бе обнародван в „Държавен вестник“, бр. 51 от 5 юни 2026 г. и влезе в сила в деня на обнародването му.

⁷ Вж. ключов етап 222 от ПВУ на България относно отчетността и наказателната отговорност на главния прокурор. На 1 октомври 2025 г. органите подадоха искане за плащане, което включва ключов етап 222, а на 2 декември 2025 г. Комисията частично спря плащането на съответната сума, тъй като, наред с другото, някои аспекти на ключовия етап относно отчетността и наказателната отговорност на главния прокурор не са изцяло изпълнени. Вж. Решение за изпълнение на Комисията от 22 декември 2025 г. за частично спиране на изплащането на третия транш от безвъзмездната подкрепа за България, стр. 6—9. С измененията, приети на 29 май 2026 г., България счита, че е предприела всички необходими мерки, за да гарантира задоволителното изпълнение на ключов етап 222 в рамките на 6-месечния период на спиране, който приключи на 22 юни 2026 г. Искането за плащане на спряната сума беше подадено от България на 22 юни 2026 г., а на 13 юли 2026 г. предварителна оценка на ключовия етап показва, че той е задоволително изпълнен.

⁸ Вж. Протокол № 41 на прокурорската колегия на ВСС от 22 декември 2025 г. Новият *ad hoc* прокурор беше избран от списък с 11 съдии с ранг на съдии от Върховния съд, като беше използвана системата за случайно разпределение на делата на Върховния касационен съд. Според годишния доклад на Върховния касационен съд за 2025 г. до съда са изпратени 18 уведомления за възможни престъпления, осем от тях са изпратени на *ad hoc* прокурора, а 10 от тях са били от компетентността на Софийска градска прокуратура.

⁹ Вж. ключов етап 222 от ПВУ на България относно ефективността на наказателните производства.

възпрепятства усилията на България за борба с корупцията, тъй като това ограничение съществува само за престъпления без жертви¹⁰. Изпълнението на изискването на ключовия етап от ПВУ, свързано с разширяването на съдебния контрол върху прокурорските актове за прекратяване или спиране на разследвания, беше оценено като незадоволително на предходен етап в контекста на третото искане за плащане на България, което доведе до частично спиране на плащанията. Това се дължеше на измененията, приети на 18 ноември 2025 г., които създадоха възможност за съдебен контрол, но я ограничиха до няколко органа¹¹. С измененията, приети на 29 май 2026 г., също така беше възстановена разпоредбата, съгласно която искането за ускоряване на разследване се оценява от съдилищата, а не от прокуратурата. Ключовият етап ще бъде оценен отново с оглед на новоприетия закон.

Все още са налице опасения, свързани с прокурорската и съдебната независимост и прозрачността, по отношение на структурата за разследване на магистрати в Софийска градска прокуратура. Както вече беше докладвано¹², малък брой прокурори отговарят за разследването на случаи, свързани с евентуални престъпления, извършени от магистрати. Тези прокурори са част от централизирана структура в рамките на Софийска градска прокуратура и се избират от административния ръководител на тази служба, който е пряко подчинен на главния прокурор. Службата разглежда само дела, свързани с магистрати, независимо от вида на извършеното престъпление¹³. Понастоящем в тази структура работят седем прокурори¹⁴. Тази централизирана структура продължава да поражда опасения относно прокурорската и съдебната независимост, пример за което са преписките, образувани срещу магистрати за съдържанието на техните решения¹⁵. Освен това заинтересованите страни считат, че са необходими дезагрегирани данни за производствата, които са открити срещу магистрати, за да се гарантира прозрачност¹⁶. На 23 декември 2025 г. Съюзът на съдиите в България обжалва пред административния съд отказа на Висшия съдебен

¹⁰ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 6. Вж. също Съвет на Европа, Надзор върху изпълнението на решенията на Европейския съд, Решение CM/Del/Dec(2023)1475/H46-12 от септември 2023 г. на Комитета на министрите към Съвета на Европа, т.4; CM/Del/Dec(2023)1483/H46-10 от декември 2023 г., т. 3. CM/Notes/1475/H46-12 от септември 2023 г., стр. 1. H/Exec(2023)10 от септември 2023 г., стр. 1—3; CM/Notes/1501/H46-10 от 11—13 юни 2024 г. Вж. също Становище на Венецианската комисия (CDL-AD(2023)039), т. 91.

¹¹ Народното събрание реши да ограничи в Наказателно-процесуалния кодекс органите, които могат да обжалват прокурорски постановления за прекратяване и спиране на разследвания на корупционни престъпления по високите етажи на властта, до Комисията за противодействие на корупцията. Народното събрание прие също така закон за отмяна на Закона за противодействие на корупцията, като по този начин закри Комисията за противодействие на корупцията и прехвърли нейните правомощия на други институции. ДВ. бр.16 от 10 февруари 2026 г. за обнародване на закона, приет на 28 януари 2026 г. За повече информация вж. сълб II.

¹² Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 6.

¹³ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 6—7.

¹⁴ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 12.

¹⁵ Посещение в България, Съюз на съдиите в България. Вж. също проучването, публикувано на 23 февруари 2026 г. от Българския хелзинкски комитет, „Подслушвано правосъдие“, в което се разглеждат разследванията срещу магистрати и използването на подслушване срещу магистрати между 2015 г. и 2025 г. Вж. също уведомлението на съдията до Висшия съдебен съвет от миналата година, 29 януари 2025 г. Вж. също позицията на Съюза на съдиите в България (2025 г.), 30 януари 2025 г. Във връзка с това дело, вж. С-2/26, Калдов, Преюдициално запитване, отправено от Софийски районен съд (България) на 5 януари 2026 г. — наказателно производство срещу HV

¹⁶ Посещение в България, Съюз на съдиите в България.

съвет да предостави данни за разследванията и предварителните проверки срещу съдии¹⁷.

Не е постигнат напредък по препоръката относно реформата на Висшия съдебен съвет (ВСС)¹⁸. Опасенията, повдигнати в предишни доклади относно върховенството на закона¹⁹, по отношение на влиянието на главния прокурор във ВСС и факта, че съдиите, избирани от техни колеги, не съставляват мнозинство във ВСС, остават без отговор²⁰. Органите не са подновили процеса на реформиране на състава и процедурата за назначаване на членовете на ВСС²¹, въпреки че Народното събрание със закон определи краен срок за това, който изтече през юли 2025 г.²² Междувременно на 26 юни 2026 г. Народното събрание прие изменения, които ограничават възможността лицата, които временно са изпълнявали функциите на главен прокурор или на председател на върховен съд за срок от 6 или повече месеца, да бъдат избирани за членове на ВСС в продължение на поне една година. На 11 декември 2025 г. Конституционният съд приключи делото, в рамките на което се оспорваше конституционността на разпоредбите, които не допускат ВСС с изтекъл мандат да назначава нов главен прокурор. Приключването се дължи на оттеглянето на жалбата пред Върховния административен съд, която първоначално доведе до проверката за конституционност²³. ВСС продължава да работи с изтекъл мандат от 3 октомври 2022 г. насам. На 13 ноември 2025 г. Върховният административен съд постанови, че преюдициалното заключение на Съда на ЕС по дело относно Инспектората към ВСС (ИВСС) не е приложимо за ВСС²⁴. В решението си Съдът бе постановил, че принципът на независимост на съдиите не допуска практика, при която членовете на орган на съдебната система, избрани от парламента за определен мандат и имащи правомощия да контролират почтеността на магистратите и образуването на дисциплинарни производства, продължават да изпълняват функциите си след края на техния мандат, когато такова продължаване на изтеклия мандат не почива на изрично правно основание, съдържащо ясни и точни

¹⁷ Посещение в България, Съюз на съдиите в България. Вж. също Програма Достъп до информация (2025 г.), съобщение за медиите от 23 декември 2025 г.

¹⁸ В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. бе отправена препоръка към България за „[в]ъзобновяване на процеса на реформиране на Висшия съдебен съвет, и по-специално на състава му, за да се гарантира неговата независимост и ефективност, като се вземат предвид европейските стандарти за съдебните съвети“. След като бе счетена за напълно изпълнена през 2024 г., тази препоръка бе отново въведена през 2025 г. поради обратна в конституционната реформа след решението на Конституционния съд през юли 2024 г.

¹⁹ Доклад относно върховенството на закона за 2023 г., България, стр. 6—8.

²⁰ Становища на Венецианската комисия (CDL-AD(2020)035), т. 44, и (CDL-AD(2023)039), т. 47. При настоящата система най-много 6 от 14-те членове, които съставляват съдийската колегия на ВСС, могат да бъдат съдии, избрани от техни колеги. Понастоящем има само 4 членове, избрани от техни колеги. Що се отнася до пленума на ВСС, тези 4 членове, избрани от техни колеги, са малцинство от общо 20. В контекста на европейския семестър Комисията предложи Съветът да препоръча на България да укрепи „независимостта и ефективното функциониране на Висшия съдебен съвет“.

²¹ Съюз на съдиите в България (2025 г.), писмен принос, стр. 9. Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 7—9.

²² На 15 януари 2025 г. Народното събрание прие изменения на Закона за съдебната власт, които не допускат ВСС с изтекъл мандат (от октомври 2022 г.) да избира нов главен прокурор и нови председатели на върховните съдилища, прекрати всички открити или текущи процедури за избор на тези длъжности и обяви, че в срок от 6 месеца парламентът трябва да започне процедура за избор на нови членове на ВСС.

²³ Конституционен съд, определение № 9 от 11 декември 2025 г.

²⁴ Определение № 11370 на Върховния административен съд от 13 ноември 2025 г.

правила, които да регламентират изпълнението на тези функции, и когато не е гарантирано, че това продължаване на практика е ограничено във времето²⁵. В резултат от това не е постигнат напредък по препоръката, направена в Доклада относно върховенството на закона за 2025 г.

Продължаващото упражняване на функции след изтичането на мандати на високо равнище в магистратурата поражда опасения, включително когато това оказва въздействие върху някои разследвания. С измененията на Закона за съдебната власт (ЗСВ) от 15 януари 2025 г.²⁶ беше наложено шестмесечно ограничение на временния мандат при изпълнение на функциите на главен прокурор и председател на Върховния административен или касационен съд²⁷. Тази разпоредба засегна пряко както временно изпълняващия функциите на главен прокурор, заемащ тази длъжност от 16 юни 2023 г., така и временно изпълняващия функциите на председател на Върховния административен съд (ВАС), заемащ тази длъжност от 22 ноември 2024 г., с оглед на изтичането на мандата им²⁸. След изтичането на този срок през юли 2025 г. приключиха временните мандати на изпълняващия функциите на главен прокурор и изпълняващия функциите на председател на ВАС. На 14 октомври 2025 г. съдийската колегия на ВСС назначи нов временно изпълняващ функциите на председател на ВАС за срок от шест месеца²⁹. Временно изпълняващият функциите главен прокурор обаче отказа да се оттегли с аргумента, че срокът не се прилага с обратна сила за назначаването му през 2023 г. Тази ситуация оказва въздействие върху редица дела, тъй като съдилища на различни равнища, включително Върховният касационен съд³⁰, са имали различни тълкувания за това дали да го считат за временно изпълняващ функцията на главен прокурор или не. След искане за проверка на конституционосъобразността Конституционният съд реши на 7 април 2026 г., че разпоредбата, ограничаваща временните мандати на главния прокурор и председателите на върховните съдилища до шест месеца, е конституционосъобразна. Съдът поясни, че в съответните си области на компетентност върховните съдилища имат правомощието да тълкуват разпоредбата и да се произнасят по законосъобразността на действията, предприети от временно изпълняващия функциите на главен прокурор след края на мандата му³¹. На 22 април 2026 г. временно

²⁵ Съд на ЕС, Решение от 30 април 2025 г., *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23, EU:C:2025:303, т. 81—97.

²⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 7.

²⁷ Член 173, алинея 15 от ЗСВ. Вж. също Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 7.

²⁸ Намерението на законодателя беше законът да ограничи временните мандати на настоящите и бъдещите временни мандатоносители. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт от 5 декември 2024 г., № 51 454 01 15, стр. 7.

²⁹ Съдийска колегия на ВСС, Протокол № 23 от 15 юли 2025 г. и Протокол № 27 от 14 октомври 2025 г. Временно изпълняващ функциите на председател, чийто мандат беше изтекъл, взе отпуск до вземането на решение, БТА (2025 г.).

³⁰ На 2 октомври 2025 г. Върховният касационен съд публикува съобщение за медиите, в което пояснява, че наказателната колегия на съда вече не счита, че временно изпълняващият длъжността главен прокурор изпълнява тази функция от юли 2025 г. нататък. Вж. Върховен касационен съд (2025 г.).

³¹ Конституционен съд, решение № 6 по дело № 2 от 2026 г. На 12 януари 2026 г. Съюзът на съдиите в България поиска от Върховния касационен съд тълкувателно решение за уеднавяване на съдебната практика по отношение на описаната по-горе ситуация. Съюз на съдиите в България (2026 г.), писмен принос, стр. 3. Очаква се тълкувателното решение да бъде взето през следващите месеци след проверката за конституционосъобразност.

изпълняващите функции на главен прокурор се оттегли от поста си и прокурорската колегия на ВСС назначи нов за срок от шест месеца³².

Народното събрание прие реформата, насочена към подобряване на функционирането на Инспектората към Висшия съдебен съвет (ИВСС) и избягване на риска от политическо влияние, и по този начин напълно изпълни препоръката от 2025 г.³³ На 25 юни 2026 г. Народното събрание прие измененията на Закона за съдебната власт (ЗСВ), които позволяват на общите събрания на съдиите, прокурорите и следователите да предлагат кандидати за главен инспектор и инспектори на ИВСС чрез върховните съдилища и Върховната прокуратура. Тези изменения имат за цел да отговорят на изразените по-рано опасения относно ИВСС³⁴, по-специално по отношение на неговото функциониране и риска от политическо влияние, тъй като Народното събрание е единствената институция, участваща на всички етапи от процедурата за назначаване на неговите членове. Въпреки това Народното събрание ще запази своята роля на етапа на предлагане на кандидатите. Заинтересованите страни информираха, че не са участвали в изготвянето на проектоизменения³⁵, които бяха приети от Народното събрание³⁶. Междувременно ИВСС продължава да функционира с изтекъл мандат от 2020 г. насам. Освен това в няколко случая Върховният административен съд приложи решението на Съда на ЕС от април 2025 г.³⁷ и обяви актовете на ИВСС за нищожни, тъй като счел, че ИВСС вече не е в състояние да взема такива решения поради изтичането на неговия мандат и възможната заплаха за независимостта на съдебната власт³⁸. В резултат на това съществуващата преди това гаранция за мнозинство от две трети и новодобавената роля на съдиите, прокурорите и следователите при назначаването на членовете на ИВСС отговарят на опасенията, свързани с риска от политическо влияние в ИВСС. Поради това Комисията счита препоръката, отправена в Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., за изцяло изпълнена.

Наблюдава се увеличаване на броя на дългосрочните командировки на съдии за заемане на свободни длъжности, като не е постигнат никакъв напредък по отношение на предприемането на стъпки за избягване на подобни командировки³⁹. Широкоразпространеното използване на командировки продължава

³² Прокурорска колегия на Висшия съдебен съвет, Протокол № 13 от 22 април 2026 г.

³³ В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. на България се препоръчва да постигне „напредък по проекта на законодателни изменения, насочени към подобряване на функционирането на Инспектората към Висшия съдебен съвет и избягване на риска от политическо влияние, по-специално чрез включване на съдебните органи в подбора на неговите членове“. Според оценките по тази препоръка не е постигнат никакъв напредък през 2025 г., известен напредък през 2024 г. и никакъв напредък през 2023 г.

³⁴ Вж. Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 8.

³⁵ Посещение в България, Български институт за правни инициативи, Антикорупционен фонд, Институт за пазарна икономика, Център за изследване на демокрацията, инициатива „Правосъдие за всеки“, Съюз на съдиите в България.

³⁶ Посещение в България, Министерство на правосъдието.

³⁷ Съд на ЕС, Решение от 30 април 2025 г., *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23, EU:C:2025:303, т. 81—97.

³⁸ Lex.bg (2026 г.).

³⁹ В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. бе отправена препоръка към България за „[в]ъзобновяване на процеса на реформиране на Висшия съдебен съвет, и по-специално на състава му, за да се гарантира неговата независимост и ефективност, като се вземат предвид европейските

да буди безпокойство, тъй като може да има отрицателно въздействие върху командированите магистрати, изправени пред риск от прекратяване на командироването им⁴⁰. Заинтересованите страни съобщават, че броят на командировките се е увеличил до същите равнища като тези, предшествващи решението на ВСС да прибегне до предварително изпълнение на административните решения за назначаване, за да ускори приключването на конкурсите за назначаване и повишаване⁴¹. В европейските стандарти в тази област се подчертава, че командироването на съдии със или без съгласие изисква необходимите гаранции, за да се предотврати рискът от застрашаване на независимостта на съдебната власт⁴², особено когато командироването се прекратява без съгласието на съдията⁴³. Нито едно от предходните проектоизменения⁴⁴ за подобряване на положението, по-специално чрез изключване на възможността за командироване на свободна длъжност за неопределен период от време, не беше внесено в Народното събрание. Заинтересованите страни считат, че липсата на навременни конкурси продължава да бъде основният проблем, който води до голям брой командировки⁴⁵. На фона на всичко това не е постигнат напредък по препоръката, направена в докладите относно върховенството на закона за 2024 и 2025 г.

***Ad hoc* комисиите, създадени за разследване на случаи на сплашване на магистрати и възможно проникване в съдебната власт, приключиха работата си без последващи действия, а временното правителство възобнови работата по въпроса.** Както бе докладвано преди⁴⁶, през 2024 г. бяха създадени съдебна комисия и парламентарна комисия за разследване на случаи на сплашване на магистрати и възможно проникване в съдебната власт. Съдебната комисия, създадена от съдийската колегия на ВСС, все още не е публикувала доклада по този въпрос, първоначално планиран за юли 2025 г.⁴⁷ Освен това парламентарната комисия не предприе последващи действия, тъй като не можа да приеме окончателен доклад поради липса на кворум. Успоредно с това един от магистратите, подложени на сплашване, заведе дело в Европейския съд по правата на човека⁴⁸. На 6 март 2026 г. министърът на

стандарти за съдебните съвети“. Според оценките по тази препоръка не е постигнат никакъв напредък през 2025 г., известен напредък през 2024 г. и значителен напредък през 2023 г.

⁴⁰ Доклад относно върховенството на закона за 2023 г., България, стр. 9—10.

⁴¹ За да постигне напредък по препоръката, през 2022 г. ВСС приключи няколко конкурса за назначаване и повишаване на магистрати, като приложи административната процедура за предварително изпълнение на административни решения (т.е. решения за повишаване). Това позволява конкурсите да приключат, без да се изчакват окончателните решения по евентуалните оспорвания от страна на кандидатите. Вж. Доклад относно върховенството на закона за 2023 г., България, стр. 9—10. ИПИ (2025 г.). Според информацията в регистъра, воден от Висшия съдебен съвет, към 31 декември 2025 г. командированите съдии са 212, 131 от които са командировани за повече от година, като най-продължителният срок на командироване е 133 месеца.

⁴² Командироването се извършва временно и при изключителни обстоятелства. За случая на България вж. също Становище на Венецианската комисия (CDL-AD(2017)018), точки 86 и 87.

⁴³ По отношение на изискванията на правото на ЕС вж. решение на Съда от 16 ноември 2021 г., *Prokuratura Rejonowa/Minsku Mazowieckim*, съединени дела C-748/19 — C-754/19, EU:C:2021:931, т. 72—90.

⁴⁴ Доклад относно върховенството на закона за 2024 г., България, стр. 11.

⁴⁵ Посещение в България, Съюз на съдиите в България, Институт за пазарна икономика. Вж. също преюдициално запитване от 29 май 2025 г., дело C-364—25, *Катачев*.

⁴⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2024 г., България, стр. 12.

⁴⁷ Посещение в България, Висш съдебен съвет.

⁴⁸ Жалба № 25072/24 Цариградска и други срещу България, подадена на 22 август 2024 г., съобщена на 6 октомври 2025 г.

вътрешните работи назначи лична охрана на българския европейския прокурор след сигнал за предполагаем натиск върху нея⁴⁹. През март 2026 г. служебното Министерство на правосъдието създаде работна група, натоварена със задачата да разработи механизъм за институционална защита на магистратите в случаи на заплахи, натиск или други форми на неправомерна намеса в изпълнението на техните функции⁵⁰. Освен това министерството създаде и работна група, която да анализира твърденията за влияние на организирани престъпни групи върху съдебната власт⁵¹.

Качество

Цифровизацията на административното правосъдие се подобри и беше създадена нова система за онлайн разпределяне на гражданските производства по заповедни дела, като в други области продължават да са налице предизвикателства. На 24 юли 2025 г. Народното събрание прие изменения на Административнопроцесуалния кодекс⁵² като част от ПВУ, за да създаде рамка в подкрепа на цифровизацията на публичната администрация и правосъдието с цел подобряване на ефективността на административните органи и съдебната власт. Основните мерки включват електронни преписки по дела, които могат да бъдат подписвани и по електронен път, дистанционни съдебни заседания и задължително подаване на документи в цифров формат за определени субекти. С въвеждането на възможността за образуване на производства онлайн реформата има за цел да се намалят разходите, да се ускорят производствата и да се подобри достъпът чрез свеждане до минимум на физическото присъствие. В закона се предвиждат също така ограничени изключения от възможността за извършване на процесуални действия в електронен формат⁵³, в случай на технологична невъзможност или при наличие на специфични правни изисквания относно формата на актовете⁵⁴. През юли 2025 г. започна да функционира новата система, която позволява онлайн разпределяне на заповедните дела в рамките на гражданския процес. Това дава възможност за по-добро разпределение на делата в цялата страна, независимо от произхода на делото, което облекчава част от натовареността на съдилищата в столицата⁵⁵. Бяха отбелязани подобрения в областта на административното правосъдие, както и по отношение на възможността за достъп до приключени и текущи дела, извършване на електронни плащания и връчване по електронен път на документи на граждани и адвокати, макар и в ограничени области. Въпреки това все още има пропуски в цялостната цифровизация на правосъдната система. Процесуалните правила все още не са актуализирани, за да се позволи използването на цифрови инструменти във всички производства. Съществуват предизвикателства по отношение на равнището на цифровизация на съдебните

⁴⁹ Вж. съобщение за медиите на Министерство на правосъдието от 6 март 2026 г.

⁵⁰ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 7—8.

⁵¹ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 23.

⁵² Вж. ключов етап 215 от плана за възстановяване и устойчивост на България.

⁵³ Българско правителство (2026 г.), стр. 10. Ключови разпоредби влязоха в сила на 1 юли 2026 г.

⁵⁴ Съюз на съдиите в България (2026 г.), писмен принос, стр. 13. Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

⁵⁵ Посещение в България, Съюз на съдиите в България, Висш съдебен съвет, Висш адвокатски съвет. Алгоритъмът, използван за разпределяне на делата, отчита средното общо работно натоварване, действителния брой съдии и работното натоварване съгласно Правилата за определяне на работното натоварване на съдиите, като включва приоритетно съдилища с по-ниско работно натоварване и временно изключва съдилища с работно натоварване над средното. Въвеждането на система за платежни нареждания е обхванато от ключов етап 258 от ПВУ на България.

производства, което не позволява предявяване на искове онлайн и електронно връчване на документи във всички граждански и търговски производства. Съществуват пропуски по отношение на цифровите технологии и сигурната комуникация, които понастоящем не позволяват на служителите и съдиите да работят сигурно в цифрова среда или да комуникират безопасно с други участници в правосъдната система, като например адвокати, нотариуси и съдебни изпълнители. България обаче се представя добре по отношение на механизмите за изготвяне на машинночетими съдебни решения⁵⁶.

С изменения на правилата за правна помощ беше увеличено възнаграждението на адвокатите. През юли 2025 г. правителството измени правилата относно възнаграждението за правна помощ⁵⁷. С тези изменения се увеличават минималните и максималните ставки на възнаграждение за услугите за правна помощ по граждански, наказателни, административни, трудови, семейни производства и производства за предоставяне на убежище, като редица такси са увеличени с 50—100 %, считано от 1 октомври 2025 г. Авансови плащания в размер до 50 % вече са разрешени за продължителни дела, наред с добавки за множество клиенти, висока степен на сложност или удължена продължителност, както и фактуриране на всеки етап на всяка съдебна инстанция. Като цяло мерките имат за цел да подобрят финансовите стимули и оперативната ефективност за адвокатите, предоставящи финансирана от държавата правна помощ, като потенциално подобрят достъпа до правосъдие за уязвимите граждани⁵⁸. През юли 2025 г. беше приета реформа на Закона за международния търговски арбитраж, с която се налагат допълнителни изисквания за адвокатските кантори, които желаят да предлагат арбитраж. Реформата има за цел да се засили регулирането на арбитража и да се насърчат алтернативни механизми за разрешаване на спорове⁵⁹.

Ефикасност

Данните на годишна база показват, че съдилищата функционират ефикасно, когато разглеждат граждански и търговски дела. Според Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г. разрешаването на граждански, търговски, административни и други дела, които нямат наказателноправен характер, отнема средно 90 дни⁶⁰, което означава, че съдилищата като цяло се справят ефикасно със своето натоварване. Докато решаването на делата на трета инстанция отнема средно до 201 дни⁶¹, решаването на делата на първа и втора инстанция отнема съответно 184 и

⁵⁶ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигури 43—45.

⁵⁷ Българско правителство (2026 г.), стр. 10. Вж. ДВ. бр.53 от 1 юли 2025 г.

⁵⁸ Съюз на съдиите в България (2026 г.), писмен принос, стр. 13.

⁵⁹ С реформата се въвежда задължителен регистър на постоянните арбитражни институции. Регистрацията служи като условие за провеждане на арбитражни дейности и забранява създаването на национален *ad hoc* арбитраж.

⁶⁰ В сравнение със 186 дни през 2023 г. Според статистическите данни на ВСС през последните три години над 80 % от делата, приключени в районните, окръжните, апелативните, военните и административните съдилища, са приключени в рамките на три месеца. При гражданските, търговските, корпоративните и административните дела на първа инстанция средният дял на делата, приключени в рамките на три месеца, е над 80 %, докато само около 7 % са приключени в рамките на три до шест месеца. Резултатите са сходни при първоинстанционните наказателни дела, при които приблизително 83 % приключват в рамките на три месеца; около 70 % от апелативните граждански дела и касационните административни дела приключват в рамките на три месеца.

⁶¹ В сравнение с 249 дни през 2023 г.

148 дни⁶². Необходимо е обаче дългосрочно докладване, за да се установят тенденциите, тъй като дезагрегираните данни за гражданските и търговските дела са налични едва от 2023 г. насам. Очакваното време за решаване на административни дела на първа инстанция се е увеличило от 121 дни през 2023 г. на 129 дни през 2024 г. На този етап обаче някои предприятия все още считат, че ефикасността на правосъдната система е пречка за тях⁶³. Понастоящем правителството работи по изготвянето на проектозаконови за ускоряване на наказателните и гражданските производства⁶⁴.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

Усещането сред гражданите, експертите и ръководните кадри в предприятията е, че равнището на корупция в публичния сектор остава високо. В индекса за възприятие на корупцията за 2025 г. на „Прозрачност без граници“ България има 40 от 100 точки и заема 26-о място в Европейския съюз и 84-о място в световен мащаб⁶⁵. Това възприятие е сравнително стабилно през последните пет години⁶⁶. Специално проучване на Евробарометър от 2026 г. сочи, че 86 % от респондентите считат корупцията за широко разпространена в тяхната държава (средната стойност за ЕС е 71 %), а 37 % от респондентите се чувстват лично засегнати от корупция в своето ежедневие (средната стойност за ЕС е 30 %). Що се отнася до предприятията, 87 % от дружествата считат корупцията за широко разпространена (средната стойност за ЕС е 65 %), а 48 % считат, че корупцията е проблем при извършването на стопанска дейност (средната стойност за ЕС е 37 %). Освен това 21 % от респондентите посочват, че съществуват достатъчен брой успешни наказателни преследвания, които възпират хората да прибегват до корупционни практики (средната стойност за ЕС е 38 %), докато 12 % от дружествата считат, че на хората и предприятията, заловени да предлагат подкуп на висш служител, се налагат подходящи наказания (средната стойност за ЕС е 31 %)⁶⁷.

Изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията за периода 2021 – 2027 г. и свързаната с нея пътна карта продължи неравномерно. Бяха предприети действия по няколко мерки за борба с корупцията, определени в стратегията, а повечето мерки изостават от графика. Мерките, попадащи

⁶² Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигури 5 и 6. На втора инстанция продължителността на производствата се е увеличила с 10 дни в сравнение с данните за 2023 г.

⁶³ Проучване, проведено от Българската стопанска камара през декември 2025 г. сред 847 микро-, малки, средни и големи предприятия в България. Проучването показва, че 44 % от респондентите считат, че ефикасността на съдебната система е пречка за предприятията.

⁶⁴ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 17. Има законопроект за изменение на Наказателно-процесуалния кодекс, публикуван за обществени консултации, и законопроект за изменение на Гражданския процесуален кодекс, който е в процес на финализиране за приемане от правителството.

⁶⁵ Равнището на възприятие на корупцията се категоризира, както следва: ниско (над 79 точки), относително ниско (79—60 точки), относително високо (59—50 точки), високо (под 50 точки).

⁶⁶ През 2021 г. резултатът е 42 точки, а през 2025 г. — 40 точки. Резултатът се увеличава/намалява значително, ако разликата е повече от 5 точки; се подобрява/влошава, ако разликата е от 4 до 5 точки, или се запазва сравнително стабилен, ако разликата е от 1 до 3 точки през последните пет години.

⁶⁷ Данни от Специално проучване на Евробарометър № 561 (2025 г.) и Експресно проучване на Евробарометър № 557 (2025 г.).

в обхвата на българския ПВУ, и тези, които се изискват в рамките на процеса на присъединяване към ОИСР, се ползват с приоритет⁶⁸. Понастоящем не съществува механизъм за мониторинг, чрез който да се проследява изпълнението. Досега е изготвен само един годишен доклад, който обхваща 2022 г., но който все още не е приет. По предложенията за междинен преглед на стратегията не са предприети последващи действия. Националният съвет по антикорупционни политики (НСАП) не е свикван от октомври 2023 г. насам⁶⁹. Освен това в неотдавнашен доклад на Сметната палата се отбелязва липсата на ясно определен орган, който да отговаря за осигуряването на непрекъснато изпълнение, както и липсата на механизъм за мониторинг и докладване и ясни, измерими показатели за оценка на напредъка⁷⁰.

С нов закон за противодействие на корупцията бе възстановена Комисията за противодействие на корупцията и бяха предвидени по-силни гаранции за нейната независимост чрез нова процедура за назначаване на нейното ръководство⁷¹. Със закона за противодействие на корупцията от 2023 г. първоначално беше създадена Комисия за противодействие на корупцията (КПК), на която бяха предоставени изключителни правомощия за разследване на корупцията по високите етажи на властта. Един от ключовите елементи на реформата беше въвеждането на рамка за назначаването на тричленно ръководство на КПК чрез прозрачен процес, насочен към гарантиране на политическата ѝ независимост⁷². През юли 2025 г. с изменения по ускорена процедура беше премахнато изискването за мнозинство от две трети в Народното събрание за избирането на колегиалното ръководство на КПК⁷³. Това

⁶⁸ Това включва, наред с другото, законодателните изменения относно защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, мерките за почтеност в държавните предприятия и централната администрация и приемането на закон за лобирането.

⁶⁹ Посещение в България, Секретариат на Националния съвет по антикорупционни политики. НСАП е междуправителствен орган с консултативни, координационни и надзорни функции, като в стратегията се предвижда той да продължи дейността си. В пътната карта на НСАП се възлага да наблюдава изпълнението на политиките за борба с корупцията и да актуализира стратегията. През декември 2025 г. министърът на правосъдието беше назначен за негов председател вместо министър-председателя. Вж. също Постановление № 271 от 3.12.2025 г.

⁷⁰ Сметна палата (2025 г.) В доклада също така се посочват припокривания между мисиите на НСАП и тази на Националния координационен механизъм за върховенството на правото, като се подчертава необходимостта от ясно разграничаване на техните задачи. ОИСР препоръчва също така да се подобри прозрачността на работата на НСАП. ОИСР (2022 г.), стр. 7.

⁷¹ В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. на България бе препоръчано да гарантира „ефективната работа на Комисията за противодействие на корупцията“. Според оценките по тази препоръка е постигнат известен напредък през 2025 г., значителен напредък през 2024 г. и никакъв напредък през 2023 г.

⁷² Вж. Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 11. В ПВУ на България са предвидени два конкретни ключови етапа по отношение на Комисията за противодействие на корупцията, а именно ключови етапи 218 и 220. Оценката на рамката и привеждането в действие на Комисията за противодействие на корупцията в доклада относно върховенството на закона не предопределя оценката на изпълнението на ключовите етапи по плана за възстановяване и устойчивост на България.

⁷³ Проектозакон № 51-554-01-123 от 2 юли 2025 г. Мнозинството от две трети беше обявено за противоконституционно през 2024 г. от Конституционния съд с Решение № 13 от 26 юли 2024 г. по дело № 1/2024. Народното събрание предприе бързи действия за прилагане на новата процедура, при която Народното събрание и ОГО разполагаха със седем дни, за да предложат кандидати, които след това бяха оценени от независима номинационна комисия с оглед на представянето на необвързващо класиране на кандидатите на Народното събрание. Номинационната комисия прие своя доклад за оценка на 27 август 2025 г., но процедурата не продължи по-нататък. Доклад 51-553-120-12 от 27 август 2025 г.

премахна важна предпазна мярка срещу политическо влияние върху КПК, както бе подчертано и от GRECO⁷⁴. През януари 2026 г. Народното събрание прие законодателство за отмяна на Закона за противодействие на корупцията и за разпускане на КПК⁷⁵. Функциите на КПК по изготвяне на политики, превенция и разследване бяха прехвърлени на други институции⁷⁶. Закриването на КПК с предишното парламентарно мнозинство се състоя преди реформата от 2023 г. да може да бъде осъществена изцяло⁷⁷. Новото правителство, което встъпи в длъжност през май 2026 г., заяви ангажимента си за укрепване на рамката за борба с корупцията⁷⁸. На 29 май 2026 г. Народното събрание прие нов закон за противодействие на корупцията, с който се възстановява дейността на КПК с по-строги гаранции за нейната политическа независимост. Новата КПК ще се състои от петима членове, назначени съответно от пет различни органа, трима от които са независими от политическите институции⁷⁹. Със закона се възстановяват функциите на КПК по превенция и разследване. В закона също така се предвижда, че КПК ще възобнови изцяло функциите си в срок от три месеца след назначаването на най-малко трима от своите членове⁸⁰. Процедурите за назначаване бяха стартирани и от петте органа. След приемането на нов закон за противодействие на корупцията, който предвижда по-строги гаранции за политическата независимост на КПК в сравнение с предишната правна рамка, беше постигнат известен напредък по отношение на частта от препоръката относно функционирането на КПК.

Няма напредък в постигането на солидни резултати при разследванията, наказателните преследвания и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта⁸¹. През 2025 г. Върховният касационен съд е постановил пет съдебни решения по дела за корупция с участието на високопоставен служител, едно от които е окончателно⁸². Според последния годишен отчет за

⁷⁴ GRECO (2025 г.).

⁷⁵ Вж. също Български институт за правни инициативи (2026 г.).

⁷⁶ Вж. ДВ. бр.16 от 10 февруари 2026 г. за обнародване на закона, приет на 28 януари 2026 г. В своя писмен принос българското правителство счита, че дейностите по разследване на КПК не могат да бъдат правилно оценени поради краткия период от време, изтекъл от влизането в сила на закона от 2023 г. Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 13—15. Посещение в България, Комисия за противодействие на корупцията.

⁷⁷ Закриването не беше предшествано от обществена консултация, нито подкрепено от задълбочен анализ или оценка на въздействието. Законопроектите, внесени от народни представители, не е необходимо да бъдат придружавани от оценка на въздействието.

⁷⁸ Съобщение за медиите на Министерския съвет.

⁷⁹ ДВ. бр. 51 от 5 юни 2026 г., в който се обнародва законът, приет на 29 май 2026 г. Петте назначаващи институции са Народното събрание, президентът, Върховният административен съд, Върховният касационен съд и Висшият адвокатски съвет. Съгласно предишното законодателство ръководството на КПК се състоеше от трима членове, които се назначаваха от Народното събрание след оценка на кандидатите от номинационна комисия. Вж. Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 11.

⁸⁰ В параграф 3, алинеи 3 и 4 от преходните и заключителните разпоредби се предвижда, че назначаването или избирането на ръководството на КПК от отговорните институции трябва да се извърши в срок от един месец от влизането в сила на закона.

⁸¹ В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. на България се препоръчва да гарантира „солидни резултати при разследванията, наказателните преследвания и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта [...]“. Според оценките по тази препоръка не е постигнат никакъв напредък през 2025 г., 2024 г. и 2023 г.

⁸² Българско правителство (2026 г.), допълнителен принос. Върховен касационен съд (2026 г.). Делото е прекратено поради влошено здравословно състояние на ответника.

дейността на прокуратурата във връзка с борбата с корупцията през 2025 г. е имало 54 нови досъдебни производства, 13 обвинителни акта и една присъда по отношение на високопоставени длъжностни лица⁸³. Неотдавнашните подобрения в наказателноправната рамка имат за цел да се преодолеят предишните предизвикателства, свързани с наказателните производства, като например проблемите, свързани с прекалено формалистичните процедури за удължаване на сроковете за наказателни разследвания. Заинтересованите страни обаче продължават да изразяват загриженост, че наказателното преследване е до голяма степен неефективно, тъй като не се повдигат обвинения или обвиненията не се преследват по подходящ начин, дори в случаи, подкрепени от добре обосновани доклади или публично достъпни доказателства⁸⁴. Те също така считат, че разследванията и наказателните преследвания по дела за корупция по високите етажи на властта се започват по произволен и избирателен начин⁸⁵. Прокурорите определят честите промени в регулаторната и институционалната рамка, често без предварителна оценка на въздействието, като ключово предизвикателство за тяхната работа. В това отношение закриването и последващото възобновяване на дейността на КПК поражда опасения относно непрекъснатостта на текущите разследвания⁸⁶. Освен това изтичането на мандата на предишния временен главен прокурор е засегнало наказателните производства, тъй като съдилищата не са възобновили дела, по които считат, че той не е упражнил законосъобразно функцията на временен главен прокурор⁸⁷. Тъй като са необходими допълнителни конкретни стъпки за постигане на солидни резултати по отношение на разследванията, наказателните преследвания и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта, все още не е постигнат напредък по изпълнението на тази част от препоръката.

Бяха приети няколко законодателни изменения за прилагане на международните препоръки относно подкупването на чужди длъжностни лица. Наказателният кодекс, Наказателно-процесуалният кодекс и Законът за административните нарушения и наказания бяха изменени между юли и ноември 2025 г., за да се отстранят пропуските в определението на престъплението подкуп и да се укрепят процесуалните правила за отговорността на юридическите лица⁸⁸. Режимът на наказателна отговорност и размерът на наказателните санкции за подкуп на чуждестранни длъжностни лица бяха приведени в съответствие с тези, приложими за подкуп с участието на местни длъжностни лица. За да се преодолеят недостатъците по отношение на уредбата на отговорността на юридическите лица и за да се гарантира, че те могат да бъдат подвеждани под отговорност, с измененията се въвежда и възможността за асоцииране на юридически лица към производства за корупционни престъпления съгласно Наказателно-процесуалния кодекс⁸⁹. Това все още предстои да бъде допълнено от мерки, насочени към редица нерешени въпроси, като например вътрешния контрол и програмите за съответствие от страна на частния сектор, мерките

⁸³ Прокуратура (2026), стр. 25, 33 и 44.

⁸⁴ Антикорупционен фонд (2025 г.).

⁸⁵ Съвместен принос на ОГО, стр. 12. Посещение в България, Български институт за правни инициативи, Антикорупционен фонд, Институт за пазарна икономика, Център за изследване на демокрацията, инициатива „Правосъдие за всеки“. Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 24.

⁸⁶ Посещение в България, Асоциация на прокурорите.

⁸⁷ Съюз на съдиите в България (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

⁸⁸ ОИСР (2023 г.); ОИСР (2021 г.). ДВ, броеве 61, 65 и 97 от 2025 г.

⁸⁹ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 25—26. Това се отнася до член 83а от закона.

за предотвратяване, разкриване и санкциониране на подкупването на чужди длъжностни лица в обществените поръчки и ниското равнище на правоприлагане и разкриване⁹⁰.

Сътрудничеството между националните органи, компетентни за борба с корупцията, беше допълнително засилено. Според сведенията оперативното сътрудничество между националните правоприлагащи органи, включително Министерството на вътрешните работи, и прокуратурата е добро. Засилено бе сътрудничеството между прокуратурата, Държавна агенция „Национална сигурност“ и Агенцията за държавна финансова инспекция⁹¹. Европейската прокуратура също така докладва, че сътрудничеството с българските органи като цяло е ефективно и навременно. Европейската прокуратура е докладвала за 17 дела за корупция сред неприключените дела в България през 2025 г.⁹² През февруари 2026 г. колегията на Европейската прокуратура обяви българския европейски прокурор за виновен за тежко нарушение след дисциплинарно производство за евентуално участие в дейности, които може да са компрометирали нейната независимост⁹³.

Мерките за укрепване на почтеността в полицията и съдебната система продължават, а Инспекторатът към Висшия съдебен съвет вече не упражнява пълните си правомощия. На 20 май 2026 г. Министерството на вътрешните работи прие Програма за превенция и противодействие на корупцията (2026—2028 г.), в която се определят средносрочните приоритети и мерки за укрепване на почтеността и предотвратяване на корупцията в министерството в съответствие с препоръките на GRECO⁹⁴. През юни 2025 г. беше приета нова инструкция за провеждане на тестове за почтеност и бяха извършени стратегически оценки на риска от корупция за високорискови области. Продължават редовните обучения относно стандартите за почтеност и борба с корупцията⁹⁵. Въпреки това според GRECO оперативната независимост на полицията от министерството продължава да бъде недостатъчна⁹⁶. В това отношение националните органи поддържат, че оперативната независимост е гарантирана, тъй като разследващите органи са длъжни да действат независимо, обективно и единствено въз основа на закона, под надзора и ръководството на прокурор, който дава задължителни указания⁹⁷. Работна група беше подготвила проект

⁹⁰ Вж. Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 13, ОИСП (2023 г.).

⁹¹ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 15.

⁹² Европейска прокуратура (2026 г.), стр. 15.

⁹³ Европейска прокуратура (2026 г.), новина.

⁹⁴ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос.

⁹⁵ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 17. Етичните правила и стандарти са част от обучението, предоставяно от Академията на Министерство на вътрешните работи и специализираните центрове за обучение на полицейски служители. Продължават да се прилагат мерки за предотвратяване на корупцията в областта на граничния контрол и контрола на движението, включително видеонаблюдение, предварително обявени и внезапни проверки и ротация на персонала.

⁹⁶ GRECO (2022 г.), стр. 39 и GRECO (2025 г.), стр. 18—19. GRECO отбелязва, че макар полицията очевидно да е орган на изпълнителната власт, все пак е важно да се направи организационно разграничение между министерството, отговарящо за полицията, и функциите на полицията, включително ясно да се изтъкне, че принципът на оперативна независимост на полицията в отделни случаи е от първостепенно значение.

⁹⁷ Съгласно член 3 от Закона за Министерството на вътрешните работи дейността на министерството се осъществява при спазване на редица принципи, включително принципа на политическа неутралност, обективност и безпристрастност.

на законодателни изменения за укрепване на оперативната независимост на полицията от министерството, но работата по проекта не продължи⁹⁸. По отношение на съдебната власт, ИВСС упражнява ограничени правомощия след решение на Съда на ЕС⁹⁹. По-специално той вече не упражнява правомощия, свързани с предложения за дисциплинарни санкции или проверки за почтеност. Инспекторатът публикува анализ на добрите и лошите практики при спазването на етичните норми, съдържащ предложения за укрепване на почтеността на съдебната власт и за ефективна борба с корупцията. През 2025 г. ИВСС започна шест инспекции за проверки, свързани с конфликти на интереси, действия, които подкопават престижа на съдебната власт, и нарушения на принципа на независимост, нито една от които не доведе до дисциплинарни производства¹⁰⁰. През май 2026 г. Министерство на правосъдието прие рамка, уреждаща упражняването на правомощието на министъра да предлага кандидати за ключови висши длъжности в съдебната власт, която има за цел да се гарантират прозрачност и предвидимост¹⁰¹.

Полагат се усилия за укрепване на почтеността на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт¹⁰². Междуведомствена работна група изготви проект на Кодекс за поведение на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт, и свързаните с него проектоизменения на Закона за администрацията¹⁰³. Проектът на кодекс съдържа принципи на почтеност, правила за професионално и антикорупционно поведение, правила за получаване на подаръци и привилегии и отношения с представителите на интереси. В проекта за законодателни изменения се предлага надзорен механизъм за прилагането на кодекса, назначаването на съветник по въпросите на почтеността и се предвиждат санкции и инструменти за правоприлагане¹⁰⁴. Проектозаконът и Кодексът за поведение все още не са одобрени от правителството или представени за обществена консултация. В резултат на това стандартите за почтеност в правителството остават разпокъсани. Остава да се предприемат стъпки, за да се гарантира достатъчна функционална независимост на

⁹⁸ GRECO (2025 г.). Работата по изпълнението на неизпълнените препоръки продължава в няколко работни групи. Посещение в България, Министерство на вътрешните работи.

⁹⁹ Съд на ЕС, Решение от 30 април 2025 г., *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23, EU:C:2025:303.

¹⁰⁰ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 16-17. От тези шест случая четири са прекратени поради липса на достатъчно доказателства за нарушение, един е счетен за недопустим, а един е приключен с решение материалите по него да бъдат изпратени на по-висшестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието за допълнителна оценка.

¹⁰¹ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 8—9. В стандарта се определят професионалните и лидерските качества, които се очакват от кандидатите, методология за оценка, основана на обективни и измерими показатели, и състезателна процедура, гарантираща съпоставимост и публичност.

¹⁰² В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. на България беше препоръчано да подобри „почтеността сред висшите длъжности в изпълнителната власт, като се вземат предвид европейските стандарти, и по-специално като се гарантира, че са въведени ясни стандарти за почтеност за правителството, както и подходящ механизъм за налагане на санкции“. Според оценките по тази препоръка не е постигнат никакъв напредък през 2024 г. и ограничен напредък през 2025 г.

¹⁰³ Работната група, създадена със заповед на министър-председателя, включваше представители на главния инспекторат, ръководители на инспекторати по Закона за администрацията и представители на две НПО, които са членове на Гражданския съвет в Националния съвет по антикорупционни политики.

¹⁰⁴ Посещение в България, главен инспекторат към Министерския съвет.

вътрешните инспекторати, както се препоръчва от GRECO¹⁰⁵. В тази връзка проектоизмененията на Закона за държавния служител имат за цел да засилят независимостта на инспекторатите, като се забрани делегирането от министъра на административните му правомощия по отношение на служителите на инспекторатите на други висши държавни служители, които биха могли да се намесват в работата на инспекторатите¹⁰⁶. Освен това все още предстои да бъдат въведени правила относно проверките за почтеност и несъвместимостта на лицата, наети като съветници на висши политически служители¹⁰⁷. С оглед на гореизложеното, въпреки че са предприети някои стъпки, по тази препоръка е постигнат само ограничен напредък.

Продължават да съществуват съмнения относно ефективността на правилата за деклариране на имущественото състояние и интересите на държавните служители, а въздействието на временното прехвърляне на свързаните с това функции към Сметната палата все още предстои да бъде оценено. Преди да бъде закрыта, Комисията за противодействие на корупцията (КПК) продължи да изпълнява задачите си по отношение на проверката на декларациите за имуществено състояние и интереси. През 2025 г. КПК отнесе два случая до Националната агенция за приходите и 30 случая до Комисията за отнемане на незаконното придобито имущество (КОНПИ) за установени несъответствия¹⁰⁸. КПК получи 410 доклада за конфликти на интереси и констатира наличие на конфликти в 24 случая¹⁰⁹. След закриването на КПК тази задача беше прехвърлена на Сметната палата¹¹⁰. През април 2026 г. Сметната палата съобщи, че през първото тримесечие на 2026 г. докладите за конфликти на интереси са се увеличили над два пъти в сравнение със същия период през 2025 г.¹¹¹ С новоприетия закон за противодействие на корупцията, с който се възобновяват дейностите на КПК се възстановяват и правомощията ѝ за проверка на декларациите за имуществено състояние и интереси. Освен това в закона се предвижда създаването на публично достъпна система за електронно подаване и анализ на декларациите, която да се поддържа от КПК¹¹². Не са предприети стъпки за назначаване на петчленното ръководство на Комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество, която също има важни функции при проверката на активи и интереси, след като бъдат

¹⁰⁵ GRECO (2025 г.), стр. 12. В това отношение главният инспекторат докладва, че той — заедно с други министерски инспекторати — не разполага с подходящата функционална независимост, за да упражнява ефективно контролните си правомощия, тъй като е пряко административно подчинен на министър-председателя или съответния министър. Посещение в България, главен инспекторат към Министерския съвет.

¹⁰⁶ Проектът на член 6, параграф 3 от Закона за държавния служител беше представен за обществена консултация до 12 юли 2026 г.

¹⁰⁷ GRECO (2025 г.). Вж. също Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 17.

¹⁰⁸ През 2025 г. до КПК са подадени общо 17 489 декларации. Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 34.

¹⁰⁹ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, приложение 8, стр. 1—2.

¹¹⁰ Това се отклонява от общата институционална практика. Като цяло върховните одитни институции в държавите от ЕС сами по себе си нямат официални правомощия в областта на антикорупционната политика или правоприлагането, но могат да допринасят за борбата с корупцията непряко чрез функции, свързани с одита, докладването и почтеността. Международна организация на върховните одитни институции (2019 г.).

¹¹¹ Сметна палата (2026 г.). През първото тримесечие на 2026 г. до Сметната палата са подадени 246 сигнала за конфликти на интереси в сравнение със 100 за същия период през 2025 г. Към 11 април 2026 г. са установени действителни конфликти в 4 случая. Сигналите се отнасят предимно до лица, заемали изборни длъжности на местно равнище, както и (все по-често) на централно равнище.

¹¹² Член 63, алинеи 7 и 12 от закона.

открити значителни несъответствия.

Новоприетото законодателство относно прозрачността на лобирането освобождава важни категории представители на интереси от изискванията за регистрация. Законът за прозрачност при представителство на интереси беше приет през март 2026 г. след обществена консултация през януари 2026 г.¹¹³ Той обхваща всички комуникации с членове на законодателната и изпълнителната власт, както и на местното управление, целящи оказване на влияние върху вземането на решения. Законът изисква от съответните публични институции да публикуват информация за взаимодействието си с представители на интереси в контекста на вземането на решения и да поддържат публичен календар на срещите с представители на интереси, свързан с регистъра за прозрачност. В закона също така се предвижда приемането на етичен кодекс за представителите на интереси и се създава регистър за прозрачност, който да се управлява от Сметната палата, която също ще бъде оправомощена да налага санкции в случай на неспазване¹¹⁴. Редът за вписване и промяна на информацията в регистъра ще бъде определен с наредба на министъра на правосъдието. През първата година от функционирането на регистъра за прозрачност няма да бъдат налагани глоби или имуществени санкции¹¹⁵. Въпреки че законът до голяма степен е приведен в съответствие със съответните международни и европейски стандарти, многобройните освобождавания от задължението за регистрация пораждат опасения¹¹⁶. Заинтересованите страни подчертават, че като цяло законът налага най-голяма административна тежест на по-малките неправителствени организации и че са били изразили предпочитание към различна институционална структура¹¹⁷.

Одитите на финансирането на политическите партии и кампаниите продължават. През 2025 г. Сметната палата прие два одитни доклада относно финансовите дейности на политическите партии и три одитни доклада относно финансирането на предизборни кампании¹¹⁸. Най-често срещаните нарушения включват неподаване или късно подаване на информация, имената на кандидатите и размера на предоставените от тях средства или декларации за произход на дарени или предоставени средства над приложимия праг. Нямахше нередности, които да дадат основание за подозрение за

¹¹³ Вж. ДВ. бр.30 от 27 март 2026 г. за обнародване на закона за прозрачност при представителство на интереси. Проектът беше изготвен в рамките на работна група, създадена от Министерство на правосъдието, с участието на съответните заинтересовани страни и в консултация с ОИСР и Европейската комисия. В рамките на ПВУ ще бъдат приети законодателни мерки за уреждане на лобистките дейности в контекста на общественото вземане на решения.

¹¹⁴ Правителството обяснява този избор с независимостта и общественото доверие в Сметната палата, както и с успешното изпълнение от нейна страна на подобни функции съгласно други специални закони, в съответствие с които например в рамките на Сметната палата се създава Единният публичен регистър на партиите, коалициите и инициативните комитети.

¹¹⁵ Българско правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос.

¹¹⁶ По-специално законът освобождава всички професионални организации, действащи в интерес на своите членове, от изискването за регистрация, както и участниците в работни групи или консултативни органи, създадени от държавни органи.

¹¹⁷ Посещение в България, Български институт за правни инициативи, Антикорупционен фонд, Институт за пазарна икономика, Център за изследване на демокрацията, инициатива „Правосъдие за всеки“. ОГО твърдят, че регистърът за прозрачност следва да се управлява от Агенцията по вписванията, а не от Сметната палата, поради рисковете от политизиране и пропорционалността на санкциите. BILI et al (2026 г.).

¹¹⁸ Сметна палата, одитни доклади № 0600100224, № 0600100325, № 0600100824, № 0600101624 и № 0600200924.

престъпление. Издадени бяха десет наказателни постановления за нарушения на Изборния кодекс¹¹⁹. Една политическа партия не представи годишния си финансов отчет за втори път и Сметната палата уведоми прокуратурата за това¹²⁰. В контекста на парламентарните избори, проведени през април 2026 г., Министерството на вътрешните работи получи 2974 сигнала за нередности, включително такива, свързани с корупция. Това доведе до образуването от министерството на общо 614 досъдебни производства¹²¹.

Законодателната рамка за подаването на сигнали за нередности е налице, а ефективното ѝ прилагане изисква по-нататъшни действия¹²². През 2025 г. Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) получи 115 сигнала за нередности и препрати петнадесет от тях на Комисията за противодействие на корупцията¹²³. Според последния одит на КЗЛД от страна на омбудсмана, комисията не предоставя автоматична защита на самоличността по подразбиране, а само когато това е изрично поискано¹²⁴. Одитът също така разкри недостиг на човешки ресурси, липса на подробни процедури за корективни мерки, ограничена ефективна подкрепа за лицата, сигнализиращи за нередности, и забавяния при регистрирането на сигнали и препращането им към компетентните органи. Тези проблеми, изтъкнати в одита, рискуват да подкопаят ефективната защита на лицата, сигнализиращи за нередности, на практика. Освен това организациите на гражданското общество (ОГО) отбелязват, че продължават да съществуват пречки пред докладването¹²⁵. Гражданското общество счита, че последните изменения на закона не са улеснили анонимното подаване на сигнали, което би могло да стимулира подаването на сигнали и да подобри безопасността на лицата, сигнализиращи за нередности¹²⁶.

Обществените поръчки продължават да бъдат област с висок риск от корупция и редица разследвания сочат повишени рискове от корупция в енергийния сектор, пътната инфраструктура и управлението на отпадъците. Корупцията продължава

¹¹⁹ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 19.

¹²⁰ Сметна палата (2026 г.)

¹²¹ Пресслужба на Министерство на вътрешните работи (2026 г.) и българското правителство (2026 г.), допълнителен писмен принос, стр. 29. 72 от тези случаи, отнесени до прокуратурата, включваха кандидати за народни представители. Иззетите суми, свързани с подозрения за купуване на гласове надхвърлиха 1 милиона евро. Вж. също БТА (2026 г.).

¹²² Вж. ключов етап 217 от ПВУ на България относно правната рамка по отношение на подаването на сигнали за нередности.

¹²³ КЗЛД е централният орган за външно докладване съгласно Закона за защита на лицата, сигнализиращи за нередности, и съгласно този закон институцията на омбудсмана има задължението да инспектира КЗЛД и да гарантира, че тя спазва законовите си задължения по този закон. КЗЛД (2026 г.), стр. 139—140.

¹²⁴ Защитата на самоличността на лицата, сигнализиращи за нередности, е ключов елемент от тяхната цялостна защита и може да бъде разкривана само по изключение, само когато е необходимо и пропорционално. Институция на омбудсмана (2025 г.), съобщение за медиите.

¹²⁵ Посещение в България, Български институт за правни инициативи, Антикорупционен фонд, Институт за пазарна икономика, Център за изследване на демокрацията, инициатива „Правосъдие за всеки“. Сред посочените пречки са ниските равнища на осведоменост относно режима на защита, ограниченото доверие в механизмите за докладване, нежеланието за докладване поради страх от ответни действия с цел отмъщение, неадекватните санкции за нарушения и общата култура на мълчание. Вж. Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 16.

¹²⁶ Съвместен принос на ОГО, стр. 16. Това само по себе си не се изисква от Директива (ЕС) 2019/1937, която оставя на държавите членки да решат дали да задължат субектите да предприемат последващи действия по анонимни сигнали.

да се възприема като една от основните пречки пред предприятията в проучване, проведено от Българската стопанска камара¹²⁷. Отношението на предприятията към корупцията в ЕС показва, че 53 % от дружествата в България (средната стойност за ЕС е 30 %) считат, че на практика корупцията им е попречила да спечелят публичен търг или договор за обществена поръчка през последните три години¹²⁸. Освен това едва 21 % от предприятията възприемат равнището на независимост на органа за контрол на обществените поръчки (Комисията за защита на конкуренцията) като „много добро или относително добро“, когато разглежда дела за обществени поръчки¹²⁹. Информационното табло за единния пазар и конкурентоспособността относно достъпа до обществени поръчки в България отчита 41 % поръчки само с една оферта за 2025 г. (средната стойност за ЕС е 27 %). Обществените поръчки продължават да бъдат една от най-уязвимите области на дейност¹³⁰. През април 2026 г., за да се повиши прозрачността на обществените поръчки, Министерство на финансите стартира база данни, обхващаща близо 7000 активни оферти за поръчки на обща стойност над 30 милиарда евро¹³¹. Други уязвими области са свързани с контролните дейности и предоставянето на административни услуги, управлението на публична собственост, концесиите, издаването на разрешения, лицензионните и регистрационните режими, както и спорта. Неотдавнашни разследвания, проведени от Европейската прокуратура, и доклади на ОГО и разследващи журналисти пораждаат конкретни опасения относно рисковете от корупция в енергийния сектор¹³². В сектора на здравеопазването възникват рискове от злоупотреба с финансиране във връзка със законодателството, което позволява на частните болници да заобикалят правилата за възлагане на обществени поръчки при закупуването на лекарства, заплащани от Националната здравноосигурителна каса¹³³. И накрая, опасения за корупция възникнаха и по отношение на пътната инфраструктура и управлението на отпадъците¹³⁴. Мерките, насочени към смекчаване на рисковете от корупция, включват изготвянето на законодателни изменения относно проверките за почтеност на държавните служители на длъжности с висок риск от корупция в централната администрация и мерки за укрепване на почтеността в държавните предприятия¹³⁵.

¹²⁷ Проучване, проведено от Българската стопанска камара през декември 2025 г. сред 847 микро-, малки, средни и големи предприятия в България. Проучването показва, че 50 % от респондентите считат корупцията за значителна пречка пред предприятията.

¹²⁸ Експресно проучване „Евробарометър“ № 557 относно отношението на предприятията към корупцията в ЕС (2025 г.). Това е с 23 процентни пункта над средното за ЕС.

¹²⁹ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигура 59.

¹³⁰ КПК (2025 г.), Сметна палата, писмен принос и посещение в държавата, главен инспекторат. ОГО посочи като пример и 15-годишната концесия на националната лотария.

¹³¹ Министерство на финансите (2026 г.). Това последва започването на разследвания на няколко договора за обществени поръчки на много високи цени, свързани с пътната инфраструктура и здравеопазването, поради предполагаеми нередности. БТА (2026 г.), Euractiv (2026 г.).

¹³² БТА (2024 г.). Антикорупционен фонд (2025 г.). Follow the Money (Следвай парите) (2026 г.).

¹³³ Българското законодателство понастоящем изключва определени частни лечебни заведения от обхвата на правилата на ЕС за обществените поръчки дори когато те получават повече от 50 % от финансирането си от публични източници. Това изключение съществува от 2016 г. и е създадо рисковете от злоупотреба с публични средства. През декември 2025 г. Комисията реши да предяви иск срещу България пред Съда на ЕС за нарушение на правилата на ЕС за възлагане на обществени поръчки. Законодателно изменение предстои да бъде прието от Народното събрание. Вж. (INFR (2018) 2268).

¹³⁴ Вж. също bTV (2025 г.). Free Europe 52025 — Договори за управление на отпадъците.

¹³⁵ Вж. ключов етап 226а от плана за възстановяване и устойчивост на България. Свързаната с темата на ключов етап 226а оценка в доклада относно върховенството на закона не предопределя оценката на

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ И СВОБОДА НА МЕДИИТЕ

Действията, предприети от предишния председател на Съвета за електронни медии, се оценяват положително, като същевременно бяха изразени опасения във връзка с вътрешни конфликти при вземането на решения. Процедурата за назначаване на членове на Съвета за електронни медии (СЕМ) е споделена компетентност между Народното събрание и президента на България¹³⁶. Преобладаващото мнение сред настоящите членове на СЕМ е, че регулаторният орган е функционирал добре след избирането на предишния му председател за едногодишен мандат през април 2025 г.¹³⁷ Това мнение се споделя от Националния съвет за журналистическа етика (НСЖЕ), който подчертава конкретните действия, предприети от председателя в защита на качеството на законодателството и интересите на медиите и журналистите¹³⁸. Въпреки това бяха изразени опасения в Мониторинга на медийния плурализъм за 2026 г., както и от други заинтересовани страни, във връзка с вътрешни конфликти при вземането на решения, които са допринесли за забавянето на избора на нов генерален директор на Българската национална телевизия (БНТ)¹³⁹. Това породило опасения и от страна на заинтересованите страни във връзка с евентуално накърняване на репутацията на СЕМ и опити за дискредитиране на регулаторния орган¹⁴⁰. През април 2026 г. СЕМ избра нов председател, който беше предложен от предишния председател и от друг член на Съвета¹⁴¹. Въпреки че СЕМ отбелязва, че продължава да е изправен пред системни бюджетни предизвикателства, през 2025 г. той е получил допълнително държавно финансиране за покриване на първоначалните нужди от ресурси за прилагане на новото законодателство на ЕС¹⁴².

В Българска национална телевизия (БНТ) е назначен нов генерален директор и са в ход законодателни реформи за подобряване на независимостта на обществените медии. След поредица от неуспешни процедури за подбор и обжалвания по съдебен ред през последните три години, през февруари 2026 г. СЕМ избра нов генерален директор на БНТ¹⁴³. Впоследствие СЕМ одобри и новия състав на управителния съвет

изпълнението на мерките в рамките на българския план за възстановяване и устойчивост. В проектоизмененията на Закона за държавния служител се предвижда определяне на длъжностите, изложени на висок риск от корупция в централната изпълнителна власт, както и провеждане на тестове за почтеност. Инструментите за борба с корупцията в държавните предприятия включват задължението за прилагане на системи за управление на риска от корупция, обхващащи подбора на висши длъжностни лица, мерки за предотвратяване на конфликти на интереси, методика за оценка и контрол на рисковете от корупция, обучение по етика и почтеност, назначаване на служител по въпросите на почтеността и приемане на кодекс за поведение.

¹³⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 17. Посещение в България, СЕМ.

¹³⁷ Посещение в България, СЕМ.

¹³⁸ НСЖЕ (2026), писмен принос.

¹³⁹ Мониторинг на медийния плурализъм за 2026 г. — Доклад за България, стр. 19. Посещение в България, СЕМ, Асоциация на европейските журналисти (АЕЖ) — България, НСЖЕ, Фондация „Медийна демокрация“ (ФМД), Програма Достъп до информация (ПДИ).

¹⁴⁰ Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ; ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 22—23.

¹⁴¹ Уебсайт на СЕМ (2026 г., документ в).

¹⁴² СЕМ (2026 г.), допълнителен писмен принос.

¹⁴³ СЕМ (2026 г.), допълнителен писмен принос; уебсайт на СЕМ (2026 г., документ б); Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 18. Предишният генерален директор поиска спиране на назначението, но искането му беше отхвърлено от Административен съд — София. Определение на Административен съд — София по дело № 211/2026 от 24 февруари 2026 г.

на БНТ, заместил тримата членове, избрани през 2019 г.¹⁴⁴ Независимо от тези развития заинтересованите страни изразиха загриженост относно липсата на законодателни гаранции, по-специално на гаранции, възпрепятстващи удължаването на мандата на генералния директор за неопределен срок, и как това би могло да подкопае независимостта на обществения радио- и телевизионен оператор¹⁴⁵. Освен това СЕМ докладва, че натискът от предишния генерален директор е ограничил способността му да изпълнява функцията си в процеса на подбор на новия генерален директор¹⁴⁶. Въпреки че все още не са приети закони за подобряване на независимостта на обществените медии, в предстоящия проектозакон за изменение на Закона за радиото и телевизията (ЗРТ) се очаква да бъдат включени разпоредби в този смисъл¹⁴⁷.

В ход са законодателни реформи за преодоляване на някои от оставащите недостатъци по отношение на прилагането на задълженията за оповестяване на собствеността върху медиите. СЕМ продължава да работи с Министерство на културата за укрепване на законодателната рамка относно прозрачността на собствеността върху медиите, особено по отношение на действителната собственост и държавната и публичната собственост¹⁴⁸. Освен това, в допълнение към публичния регистър на СЕМ, обхващащ собствеността върху медиите на доставчиците на радио- и аудио-визуални медийни услуги, Министерство на културата понастоящем поддържа публичен регистър въз основа на декларациите, направени от всяка медия, за нейната действителна собственост и публично финансиране¹⁴⁹. Въпреки че СЕМ потвърждава своя мониторинг на спазването от страна на доставчиците на радио- и аудио-визуални медийни услуги и последващото санкциониране на нарушенията¹⁵⁰, заинтересованите страни продължават да изразяват загриженост относно несъответствията в спазването от страна на медийните дружества на задълженията за прозрачност на собствеността, особено по отношение на действителните собственици¹⁵¹. С оглед на тези опасения мониторингът на медийния плурализъм увеличи своето ниво на риск за прозрачността на собствеността върху медиите до средно високо¹⁵². Продължават да се изразяват опасения и относно липсата на оповестяване на собствеността от страна на онлайн медийните услуги, които изглежда са под политическо влияние¹⁵³.

¹⁴⁴ СЕМ (2026 г.), допълнителен писмен принос [в контекста на посещението в страната]; Уебсайт на СЕМ (2026 г., документ а).

¹⁴⁵ Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ; Амнести Интернешънъл България (2026 г.), писмен принос, стр. 23.

¹⁴⁶ Посещение в България, СЕМ.

¹⁴⁷ Проектозаконът за изменение на ЗРТ се очаква да бъде финализиран до края на май 2026 г., след което ще бъде координиран със съответните министри и публикуван за консултация. Очакваните разпоредби ще се отнасят до редакцията и функционалната независимост, процедурите за назначаване и освобождаване от длъжност и финансовата рамка за обществените медии. Посещение в България, Министерство на културата; Министерство на културата (2026 г.), писмен принос.

¹⁴⁸ Посещение в България, СЕМ.

¹⁴⁹ Посещение в България, СЕМ.

¹⁵⁰ Посещение в България, СЕМ.

¹⁵¹ ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 24.

¹⁵² Мониторинг на медийния плурализъм за 2026 г. — Доклад за България, стр. 23.

¹⁵³ Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ.

Постигнат е известен по-нататъшен напредък по препоръката за подобряване на прозрачността при разпределянето на държавната реклама¹⁵⁴. Съгласно законопроекта за изменение на ЗРТ доставчиците на медийни услуги са длъжни да публикуват информация за приходите си от публична реклама¹⁵⁵. Освен това министерството предвижда и изменения в Закона за обществените поръчки¹⁵⁶, с които от възлагащите органи ще се изисква да публикуват информация за годишните си разходи за публична реклама и които ще оправомощят СЕМ да събира, оценява и анализира тази информация¹⁵⁷. Министерство на културата също така преразглежда вътрешните си административни процедури в съответствие със съществуващата нормативна уредба с цел подобряване на прозрачността на държавната реклама, включително държавната реклама, договорена чрез посредници¹⁵⁸. Заинтересованите страни съобщават, че въпреки че Министерство на туризма продължава да публикува месечни доклади за своите разходи за реклама на много големи онлайн платформи и търсачки¹⁵⁹, други държавни участници не са изпълнили задълженията си относно прозрачността на своите държавни разходи за реклама¹⁶⁰. Като се има предвид текущата работа по законодателните реформи, беше постигнат известен напредък по препоръката.

Продължават да съществуват признаци за политическо и икономическо влияние върху медиите¹⁶¹. Заинтересованите страни отбелязват, че частните бизнес интереси и връзките с политическите участници продължават да оказват влияние върху редакционните политики на редица частни медии¹⁶². Бяха изразени опасения и относно начина, по който политическото влияние върху структурите на собственост и разпределянето на държавната реклама биха могли да доведат до автоцензура и да ограничат независимото докладване. Тези рискове са особено високи за по-малките търговски обекти на местно и регионално равнище, които разчитат на обществените поръчки като основен източник на финансиране¹⁶³. Освен това са докладвани случаи, при които на медии, наети от публични органи, изрично е забранено да публикуват

¹⁵⁴ В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. на България се препоръчва да завърши „работата, насочена към подобряване на прозрачността при разпределянето на държавната реклама, по-специално по отношение на държавната реклама, договорена чрез посредници, като например медийни агенции“. Според оценките по тази препоръка е постигнат известен напредък през 2025 г., 2024 г. и 2023 г.

¹⁵⁵ Българско правителство (2026 г.), писмен принос, стр. 34; Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

¹⁵⁶ На този етап няма потвърден график. Министерство на културата (2026 г.), допълнителен писмен принос.

¹⁵⁷ Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

¹⁵⁸ Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

¹⁵⁹ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 19; Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ.

¹⁶⁰ Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ.

¹⁶¹ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 19.

¹⁶² Решението на водещ частен телевизионен оператор да освободи журналист и телевизионен водещ след критични политически интервюта в края на 2025 г. беше многократно изтъкнато като пример. Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ; Платформа на Съвета на Европа за безопасност на журналистите и бързо реагиране в областта на свободата на медиите (2025 г.), стр. 10.

¹⁶³ Платформа на Съвета на Европа за безопасност на журналистите и бързо реагиране в областта на свободата на медиите (2025 г.), стр. 10; Мониторинг на медийния плурализъм за 2026 г. — Доклад за България, стр. 34.

съдържание, което би навредило на тяхната репутация¹⁶⁴. Очаква се горепосоченият проектозакон за изменение на ЗРТ допълнително да оправомощи регулатора да оценява въздействието на пазарните концентрации върху медийния плурализъм и независимост¹⁶⁵. Освен това изменението на Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК), което влезе в сила на 7 ноември 2025 г., изисква становището на СЕМ да се взема предвид при вземането на решения за одобряване или отхвърляне на концентрации на медийния пазар¹⁶⁶.

Предприети са някои законодателни инициативи с възможно неблагоприятно въздействие върху обществения достъп до информация. Заинтересованите страни изразиха опасения във връзка с различни законодателни инициативи с възможни отрицателни последици върху достъпа до официална информация. Първо, законопроект за изменение на Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), представен за обществена консултация през юли 2025 г.¹⁶⁷ Заинтересованите страни отправиха критики, свързани с включването на разпоредби, които биха могли да доведат до ограничено прилагане на националното право. Тези разпоредби включваха отмяна на задължителното публикуване онлайн на информация от публичните органи и нови определения, които биха могли да ограничат обхвата на наличната информация¹⁶⁸. През октомври 2025 г. беше предложено изменение на Наказателния кодекс за криминализиране на публикуването на информация за личния живот с цел възпиране на нарушенията на неприкосновеността на личния живот¹⁶⁹. Впоследствие изменението беше оттеглено след силна съпротива от страна на експерти, организации на гражданското общество и медии, които предупредиха, че то може да се използва за цензуриране на законната журналистика¹⁷⁰. В мониторинга на медийния плурализъм се отбелязва, че все по-голям брой публични институции са разширили обяснителните насоки на своите уебсайтове относно процедурите за искане на публична информация, но че в някои случаи отказите за достъп са продължили¹⁷¹.

През изминалата година се наблюдава намаляване на физическите нападения срещу журналисти, но словесните нападения и онлайн тормозът са се увеличили, а правният натиск върху журналистите продължава. Въпреки че съобщенията за физически нападения срещу журналисти са намалели през периода на докладване¹⁷², онлайн средата става все по-враждебна към журналистите, и по-специално към жените журналисти¹⁷³. За да отговорят на тези опасения, съответните органи, включително Министерство на културата, предприеха редица мерки, включително разработване на

¹⁶⁴ Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ.

¹⁶⁵ Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 3—4.

¹⁶⁶ Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

¹⁶⁷ Проектозакон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация.

¹⁶⁸ ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 25—26.

¹⁶⁹ Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс.

¹⁷⁰ ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 27; Съюз за граждански свободи за Европа (2026 г.), писмен принос, стр. 17.

¹⁷¹ В такива случаи достъп често бива отказван на основание, че исканата информация „не е публична“, въпреки липсата на такова ограничение в закона. Мониторинг на медийния плурализъм за 2026 г. — Доклад за България, стр. 16.

¹⁷² Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ.

¹⁷³ ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 25; Мониторинг на медийния плурализъм за 2026 г. — Доклад за България, стр. 17. Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 20.

насоки за справяне с онлайн тормоза и повишаване на осведомеността относно свободата на медиите, базиран на уважение обществен дискурс и равенство между половете в журналистиката¹⁷⁴. Въпреки това продължава използването на стратегически съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността (SLAPP), и други форми на правен натиск срещу журналисти¹⁷⁵, като журналистите са загубили няколко такива дела в съда през изминалата година¹⁷⁶. Министерство на културата възнамерява да изгради капацитет и да повиши осведомеността сред практикуващите юристи във връзка с подобни дела „шамар“ в допълнение към актуализацията на правната рамка, която беше публикувана за обществена консултация на 16 април 2026 г. и се планира да обхване както национални, така и трансгранични дела¹⁷⁷. На платформата на Съвета на Европа за безопасност на журналистите са регистрирани четири нови сигнала от юли 2025 г. насам — един за нападение срещу физическата безопасност и неприкосновеност, един за тормоз и сплашване на журналисти и два за други действия, които имат възпиращ ефект върху свободата на медиите¹⁷⁸. През същия период в рамките на механизма за бързо реагиране в областта на свободата на медиите бе докладвано за девет сигнала — четири за правен натиск върху журналисти, три за намеси, един за словесно нападение и един за физическо нападение¹⁷⁹. Въпреки че Наказателният кодекс беше изменен през юли 2025 г., за да се намалят специалните минимални глоби за основните престъпления обида и клевета¹⁸⁰, заинтересованите страни отбелязаха, че гражданските дела за клевета продължават да се завеждат с все по-големи искиове за обезщетение¹⁸¹. Освен това заинтересованите страни съобщават за влошаване на условията на труд за парламентарните репортери и журналистите, работещи за онлайн платформи, на които е отказан достъп до сградата на Народното събрание¹⁸².

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Мандатите на повечето независими и регулаторни органи са подновени, но все още не са предприети стъпки за подобряване на тяхната независимост. От юли

¹⁷⁴ Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 6.

¹⁷⁵ Например през декември 2025 г. медията за разследваща журналистика Bird обяви, че срещу нея има 20 висящи съдебни дела на стойност над 250,000 EUR. ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 29;

¹⁷⁶ ПДИ, АКФ, АЕЖ — България, БЦНП, БДФ, БХК, БИПИ, ЦИД, „Действие“, ИПИ (2026 г.), писмен принос, стр. 28—29. Годишен доклад за дейността на Върховния касационен съд (2025 г.).

¹⁷⁷ Министерство на културата (2026 г.), писмен принос, стр. 7. С въпросния законопроект се изменя Гражданският процесуален кодекс и се предвижда мерки срещу злоупотребата с процесуални права, специфични правила относно доказателствата и обезпечението за разноските на ответниците, както и отхвърляне на ранен етап на явно неоснователни искиове.

¹⁷⁸ По един от сигналите е намерено решение, а държавата е отговорила на други два сигнала. Съвет на Европа, Платформа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите (2026 г.).

¹⁷⁹ Три от тези сигнали се припокриват със сигналите, публикувани на платформата на Съвета на Европа за безопасност на журналистите. Европейски център за свобода на печата и медиите, Бързо реагиране в областта на свободата на медиите — България (2025 г.).

¹⁸⁰ Българско правителство (2026 г.), писмен принос; Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс.

¹⁸¹ Посещение в България, АЕЖ — България, НСЖЕ, ФМД, ПДИ; Амнести Интернешънъл България, писмен принос, стр. 25.

¹⁸² Съюз за граждански свободи за Европа (2026 г.), писмен принос, стр. 17.

2025 г. повечето независими и регулаторни органи, за назначаването на чието ново ръководство се изискваше обикновено мнозинство в парламента, са били подновени¹⁸³. За сметка на това органите, за които се изисква гласуване с квалифицирано мнозинство (две трети от членовете на Народното събрание), не бяха подновени¹⁸⁴, а уязвимостите, установени в предишни издания на Доклада относно върховенството на закона, продължават да съществуват¹⁸⁵, тъй като не са предприети действия за укрепване на политическата независимост на независимите и регулаторните органи, за да се подобри тяхната устойчивост и да се избягват ситуации, в които повечето от тях функционират с изтекъл мандат¹⁸⁶. В две оспорвания пред Конституционния съд, свързани с неотдавнашните назначения на заместник-председателя на Сметната палата¹⁸⁷ и на председателя на Комисията за защита на личните данни¹⁸⁸ поради предполагаема липса на квалификации за изпълнение на техните функции, Съдът заяви, че и двамата са назначени законосъобразно въпреки доводите на народните представители¹⁸⁹.

Конституционният съд не постигна мнозинство, за да вземе решение относно конституционността на конституционната реформа, ограничаваща правомощията на президента при процедурата за назначаване на служебно правителство. На 24 юли 2025 г. Конституционният съд публикува решението относно проверката за конституционност на разпоредбите, приети в рамките на конституционната реформа от 2023 г., с които се ограничи изборът на президента на републиката при назначаването на временно правителство. Съдът не успя да постигне необходимото мнозинство, за да вземе окончателно решение¹⁹⁰, поради което действащите разпоредби остават в сила, но са податливи на ново оспорване в бъдеще¹⁹¹.

¹⁸³ Комисия за публичен надзор на задължителните одитори; Комитет за разкриване на документите на службите за държавна сигурност и разузнаване на армията; Комисия за защита от дискриминация; Омбудсман; Комисия за защита на личните данни; Национален орган за защита на конкуренцията; Национален осигурителен институт. Агенцията за публичните предприятия и контрол и Националният съвет на българите, живеещи в чужбина, все още не са подновени. В контекста на европейския семестър Комисията предложи Съветът да препоръча на България да укрепи „независимостта и функционирането на регулаторните органи“.

¹⁸⁴ Висш съдебен съвет и Инспекторат към Висшия съдебен съвет. Квалифицираното мнозинство се състои от две трети от членовете на Народното събрание.

¹⁸⁵ Вж. Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 21.

¹⁸⁶ Укрепването на независимостта на тези органи е специфична за България препоръка в рамките на европейския семестър. Вж. Препоръка на Съвета относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на България COM(2025) 202 final, стр. 11. Посещение в България, Министерство на правосъдието, Съюз на съдиите в България, Български институт за правни инициативи, Антикорупционен фонд, Институт за пазарна икономика, Център за изследване на демокрацията, инициатива „Правосъдие за всеки“.

¹⁸⁷ Конституционен съд, дело № 10 от 2025 г. Съдът отхвърли част от искането за проверка на конституционността, като заяви, че проверката дали ръководителят на Сметната палата може да възобнови изпълнението на длъжността си, след като е бил служебен министър-председател, попада в обхвата на правомощията на Комисията за противодействие на корупцията.

¹⁸⁸ Конституционен съд, дело № 9 от 2025 г.

¹⁸⁹ Конституционен съд, решения № 4 и 5 от 2026 г.

¹⁹⁰ Конституционен съд, Дела № 38 от 40 от 2024 г. — Решение № 9 от 25 юли 2025 г. Конституционният съд е съставен от 12 съдии и няма решаващ механизъм в случай на равен брой гласове по решения.

¹⁹¹ За отбелязване е, че тази реформа вече четири пъти е оспорвана пред Конституционния съд. Вж. дела № 3, 4, 38 и 40 от 2024 г. пред Конституционния съд. Следва да се отбележи също, че ЕМНИЧП призовава за защита на независимостта на българската национална институция по правата на човека

Не е постигнат напредък по отношение на повишаването на качеството на законодателния процес за инициативи на членове на Народното събрание¹⁹². Както вече беше докладвано, практическото прилагане на парламентарните правила за законодателна дейност продължава да поражда известни опасения¹⁹³. Тъй като по-голямата част от законодателните изменения са пряко предложени от народни представители¹⁹⁴, те не преминават през същата задължителна процедура като инициативите на правителството, включително що се отнася до оценката на въздействието и обществените консултации¹⁹⁵. Според проучване, изготвено от Народното събрание, при 93 % от законопроектите няма информация за организирани обществени консултации или обсъждания за определяне на проблемите и причините, налагащи приемането на законопроекта. Аргументите и различните гледни точки на заинтересованите страни не са били включени в 94 % от законопроектите, а в 70 % не е направен анализ на съгласуваността на законопроектите с правото на ЕС¹⁹⁶. Агенцията на ЕС за основните права също отбелязва липсата на стратегии за консултации по законодателни инициативи¹⁹⁷. Заинтересованите страни също така докладваха, че практиката на внасяне на законодателни промени чрез изменения на други, несвързани актове между първо и второ четене продължава¹⁹⁸, както и използването на ускорени процедури по чувствителни въпроси¹⁹⁹. Честите промени в законодателството са посочени като една от основните пречки пред предприятията²⁰⁰. Въз основа на гореизложеното не е постигнат напредък по съответната препоръка.

По-малко от половината от анкетираните дружества в България изразяват доверие в ефективността на защитата на инвестициите. 47 % от дружествата са много или сравнително уверени, че инвестициите са защитени от закона и съдилищата,

(НИПЧ) и нейното ръководство чрез изваждане на омбудсмана от списъка на институциите, от които може да бъде избран временен министър-председател.

¹⁹² В Доклада относно върховенството на закона за 2025 г. на България се препоръчва да повиши „качеството на законодателния процес, като се гарантира използването на обществени консултации и оценки на въздействието за законодателните инициативи от страна на Народното събрание“.

¹⁹³ Посещение в България, Български център за нестопанско право, „Действие“, Амнести Интернешънъл България, Български хелзинкски комитет. Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 29—30. Вж. също Доклада относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 22.

¹⁹⁴ Около 75 % от законопроектите са внесени от народни представители. Вж. Народно събрание. Изследване на законодателната дейност на Народното събрание (ноември 2024 г. — януари 2026 г.), стр. 8.

¹⁹⁵ В Правилника за дейността на Народното събрание се посочва, че законопроектите, внесени както от народни представители, така и от правителството, подлежат на предварителни оценки на въздействието. Предварителните оценки на въздействието на инициативите на правителството обаче трябва да отговарят на по-високи стандарти, както е посочено в Закона за нормативните актове и съответното вторично законодателство.

¹⁹⁶ Вж. Народно събрание. Изследване на законодателната дейност на Народното събрание (ноември 2024 г. — януари 2026 г.), стр. 33-48.

¹⁹⁷ Агенция на ЕС за основните права (FRA) (2026 г.), писмен принос, стр. 8—11.

¹⁹⁸ Тази практика позволява да се заобиколи изискването за обществени консултации и обществени обсъждания. Това важи в особено голяма степен за промените, които се правят в преходните и заключителните разпоредби. Посещение в България, Български център за нестопанско право, Институт „Отворено общество“, Български хелзинкски комитет, „Действие“, Български институт за правни инициативи и Институт за пазарна икономика.

¹⁹⁹ Съюз за граждански свободи за Европа (2026 г.), стр. 20.

²⁰⁰ Проучване, проведено от Българската стопанска камара през декември 2025 г. сред 847 микро-, малки, средни и големи предприятия в България.

което се е увеличило в сравнение с 2025 г. (41 %) ²⁰¹. Основните причини за липсата на доверие сред дружествата са непредвидимото, непрозрачно административно поведение и трудностите при оспорването на административни решения в съда (30 %) ²⁰². Що се отнася до органите, които са от значение за икономическите оператори, 26 % от дружествата възприемат равнището на независимост на националния орган за защита на конкуренцията (Комисията за защита на конкуренцията) като много добро или сравнително добро, което е намаляло значително в сравнение с 2025 г. (34 %) ²⁰³. Върховният административен съд е компетентен по няколко дела, свързани със стопанска дейност, включително по дела, свързани с обществени поръчки, обществени концесии и икономическо регулиране. В тези случаи съществуват редица съдебни механизми за подобряване на ефективността на съдебните производства, свързани със стопанска дейност, включително възможността за прилагане на временни мерки, съвместно разглеждане на сходни дела и обединяване на множество жалби ²⁰⁴.

Към 1 януари 2026 г. по отношение на България имаше 93 водещи решения на Европейския съд по правата на човека, които все още не са изпълнени, което е с 4 повече спрямо предходната година ²⁰⁵. По това време процентът на водещите съдебни решения в България от последните 10 години, които са били изпълнени, е бил 44 % (в сравнение с 46 % през 2025 г.; 56 % са останали висящи), а средното време, през което съдебните решения са били в процес на изпълнение, е било 7 години и 4 месеца (в сравнение със 7 години и 3 месеца през 2025 г.) ²⁰⁶. Най-старото водещо съдебно решение, което предстои да бъде изпълнено от 20 години насам, се отнася до лошите условия на задържане в местата за задържане под стража и затворите, както и до липсата на ефективни правни средства за защита за подаване на жалби във връзка с тези условия ²⁰⁷. Що се отнася до спазването на сроковете за плащане, към 31 декември 2025 г. е имало общо 11 дела, по които се е очаквало потвърждение на плащанията (в сравнение с 9 през 2024 г.) ²⁰⁸. Към 17 юни 2026 г. броят на водещите съдебни решения, които все още не са изпълнени, бе непроменен — 93 ²⁰⁹. Заинтересованите страни също така изразиха опасения относно неизпълнението на решенията на Съда ²¹⁰.

²⁰¹ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигура 52.

²⁰² Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигура 53. Съответно 28 % и 24 % от анкетираните инвеститори възприемат опасенията относно качеството, ефикасността или независимостта на правосъдието и относно честите промени в законодателството, както и относно качеството на законодателния процес, като причина за липсата на доверие по отношение на защитата на инвестициите.

²⁰³ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигура 60.

²⁰⁴ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г., фигури 66 и 67. Представените данни отразяват изключително съществуващите механизми на равнището на най-висшите административни юрисдикции; същите или други механизми може да са в сила в административните съдилища от по-ниска инстанция.

²⁰⁵ За обяснение на процеса на надзор вж. [уебсайта](#) на Съвета на Европа.

²⁰⁶ Всички данни се изчисляват от Европейската мрежа по прилагане и се основават на броя на случаите, които се считат за висящи към годишната крайна дата 1 януари 2026 г. Европейска мрежа по прилагане (2026 г.), писмен принос, стр. 2.

²⁰⁷ Решение на ЕСПЧ, 41035/98, *Кехайов / България*, в очакване на изпълнение от 2005 г. насам.

²⁰⁸ Съвет на Европа (2026 г.), стр. 162.

²⁰⁹ Информация съгласно онлайн базата данни на Съвета на Европа (HUDOC).

²¹⁰ Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 32—33.

Съветът за развитие на гражданското общество продължи да функционира по време на временното правителство. Съветът беше създаден през 2022 г. и функционира спорадично поради политическата нестабилност²¹¹. След избирането на 14 ОГО за нови членове на Съвета през април 2025 г. първото му заседание се проведе през септември 2025 г. Между тази дата и декември 2025 г., когато правителството падна, Съветът провеждаше редовни заседания и разработваше нова стратегия за подкрепа на развитието на гражданското общество. Съветът проведе няколко заседания по време на временното правителство. При новото правителство първата среща с новия отговорен заместник министър-председател все още предстои да се проведе. Следва да се отбележи, че от създаването си досега Съветът не е бил в състояние да изпълни една от основните си задачи за разработване и стартиране на механизъм за предоставяне на финансова подкрепа за проекти на ОГО с общественополезна цел²¹².

Проектозакон за забрана на чуждестранното финансиране за НПО и *ad hoc* парламентарна комисия, натоварена със задачата да разследва някои чуждестранни фондации, отпаднаха след избирането на нов парламент. Гражданското пространство в България продължава да се оценява като стеснено от Civicus²¹³. След предишни неуспешни опити за въвеждане на законодателство, изискващо регистрацията на организации, получаващи чуждестранно финансиране, или ясното обозначаване на подобни организации като такива²¹⁴, през октомври 2025 г. бяха внесени нови проектоизменения за въвеждане на правна забрана на НПО, получаващи чуждестранно финансиране. Освен това на 5 ноември 2025 г. предишният парламент създаде нова *ad hoc* комисия за разследване на дейностите и финансирането на някои чуждестранни фондации в страната. Заявената цел на *ad hoc* комисията беше да изготви списък на всички физически лица, правни субекти и неправителствени организации, които са получили финансиране или са участвали в дейности, спонсорирани от организация, финансирана от някои чуждестранни фондации²¹⁵. Заинтересованите страни изразиха загриженост относно възможното въздействие върху свободата на сдружаване и цялостния възпиращ ефект и стигматизирането на чуждестранното финансиране за гражданското общество²¹⁶. Тези действия обаче бяха

²¹¹ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 23—24.

²¹² Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 35—36. Въпреки че 1 милиона лева бяха разпределени в националния бюджет за проекти на ОГО с общественополезна цел чрез Съвета, несъответствията в регулаторната рамка — установени от администрацията на Министерския съвет — направиха невъзможно изпълнението на този фонд.

²¹³ Резултатът на България е 65/100. Рейтингите на Civicus се дават въз основа на петстепенна скала, в която общественото пространство се определя като: отворено, стеснено, възпрепятствано, потиснато и затворено. В този контекст бяха отбелязани случаи на тормоз над ОГО, включително от страна на правителствени служители. Вж. също Мониторингово действие за гражданското пространство, Доклад по държави, 2025 г., България, стр. 10—11 и FRA (2026 г.), стр. 42-43 относно изявленията на властите срещу ОГО.

²¹⁴ Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., България, стр. 24.

²¹⁵ Parliament.bg (2025 г.). Членовете на *ad hoc* комисията се срещнаха веднъж преди изборите на 19 април 2026 г.

²¹⁶ Вж. Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 32. Вж. също Действие за мониторинг на гражданското пространство, Доклад по държави, 2025 г., България, стр. 10—11. FRA (2026 г.), стр. 41—42. Мандатът на *ad hoc* комисията и свързаните с него публични съобщения засилват съществуващото послание, че ОГО действат от името на външни интереси. Тези послания са насочени непропорционално към организациите, работещи в областта на правата на човека, правата на мигрантите, правата на ЛГБТИК+ и правата на жените.

преустановени, тъй като след парламентарните избори от 19 април 2026 г. всички висящи законопроекти отпаднаха и всички комисии бяха закрити. На 26 юни 2026 г. политическа група внесе в Народното събрание проектозакон за регистрацията на чуждестранни агенти. Що се отнася до приетия през 2024 г. закон за забрана на актовете, свързани с „пропаганда за нетрадиционна сексуална ориентация“ в училищата и в близост до тях, заинтересованите страни съобщиха, че са подали искане до новоназначения омбудсман²¹⁷ за оспорване на конституционосъобразността на този закон²¹⁸, в резултат на който училищата и учителите не работят с ОГО, работещи в областта на правата на ЛГБТИК+, включително по теми като здравеопазването²¹⁹.

²¹⁷ В страната има две национални институции по правата на човека — омбудсманът, който има акредитация със статут А от Международния координационен комитет на националните институции за насърчаване и защита правата на човека към ООН (GANHRI), и Комисията за защита от дискриминация, която има акредитация със статут Б от GANHRI. Комисията за защита от дискриминация продължава да работи с изтекъл мандат. На 24 март 2026 г. Народното събрание прие изменение за предоставяне на функционален имунитет на членовете на Комисията за защита от дискриминация при изпълнението на техните задължения. Що се отнася до омбудсмана, в доклада на подкомисията по акредитация на GANHRI от октомври 2025 г. се посочва, че разпоредбата в Конституцията, предвиждаща, че омбудсманът или заместник-омбудсманът могат да станат служебен министър-председател, може да окаже въздействие върху реалната или възприеманата независимост на НИПЧ.

²¹⁸ Вж. Закона за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, приет на 7 август 2024 г.

²¹⁹ Посещение в България, Български институт за правни инициативи, Институт за пазарна икономика, Български хелзински комитет, Български център за нестопанско право, „Действие“, Амнести Интернешънъл България. Вж. също Съвместен принос на ОГО (2026 г.), писмен принос, стр. 32. Вж. също Съюз за граждански свободи за Европа (2026 г.), писмен принос, стр. 20—23.

Приложение I: Списък с източници по избучен ред*

* Списъкът на получената информация в контекста на консултацията за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г., може да бъде намерен на адрес: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en.

Програма Достъп до Информация (2025 г.), Съобщение за медиите от 23 декември 2025 г. относно обжалването от Съюза на съдиите в България на отказа на Висшия съдебен съвет да уважи искане за получаване на публична информация, [Съюзът на съдиите в България с помощта на ПДИ обжалва изричния отказ на Висшия съдебен съвет — Новини | Програма Достъп до Информация](#).

Програма Достъп до информация (ПДИ), Антикорупционен фонд (АКФ), Асоциация на европейските журналисти — България (АЕЖ-България), Български център за нестопанско право (БЦНП), Български дарителски форум (БДФ), Български хелзински комитет (БХК), Български институт за правни инициативи (БИПИ), Център за изследване на демокрацията (ЦИД), Организация „Действие“ („Действие“), Институт за пазарна икономика (ИПИ), Принос на организации на гражданското общество за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.

Амнести Интернешънъл България (2026 г.), Принос на Амнести Интернешънъл България за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.

Комисия за противодействие на корупцията, Анализ от 2025 г. на антикорупционните планове на разходващите органи, <https://cacbg.bg/web/files/documents/8/files/1.doklad%20anticorr%20plans%202025.pdf>.

Антикорупционен фонд (2025а), Как 54 млн. лева в брой за „Хемус“ се озовават в склад в Благоевградско и защо прокуратурата не обвини ръководителите на схемата, <https://acf.bg/bg/kazusat-hemusgeyt-chast-2-kak-54-mln-le/>.

Антикорупционен фонд (2025 г., документ б), Наблюдаващ прокурор на „Хемусгейт“ твърди, че разследването е било осуетено. Никой във ВКС и прокуратурата не иска да провери твърденията му, <https://acf.bg/bg/kazusat-hemusgeyt-chast-1-nablyudava/>.

Антикорупционен фонд (2025 г., документ в), „Холдингът на Чичко Тревичко“: Разследване на АКФ разкрива най-добре пазената тайна на българската енергетика, <https://acf.bg/bg/holdingat-na-chichko-trevichko-razsl/>.

Антикорупционен фонд (2025 г., документ г), Годишният мониторингов доклад на АКФ за 2024: Антикорупционните институции са зависими от политическата конюнктура, <https://acf.bg/bg/9638-2/>.

Антикорупционен фонд (2025д), Разследване на АКФ разкрива корупционна схема за милиони в Агенция „Пътна инфраструктура“, <https://acf.bg/bg/razsledvane-na-akf-razkriva-koruptsio/>.

Антикорупционен фонд (2025е), АКФ разкри скандални назначения на политически свързани лица в „Булгартрансгаз“, <https://acf.bg/bg/akf-razkri-skandalni-naznacheniya-na-po/>.

Антикорупционен фонд (2026 г., документ а), Финансови транзакции разкриват нови детайли за схемата с безплатната пътна помощ, <https://acf.bg/bg/patyat-na-parite-finansovi-tranzaktsii/>.

Антикорупционен фонд (2026 г., документ б), По следите на безплатната пътна помощ: Разследване на АКФ разкрива потенциални злоупотреби в АПИ за стотици милиони, <https://acf.bg/bg/po-sledite-na-bezplatnata-patna-pomosht/>.

AP News (2025 г.), Bulgaria moves to prevent shutdown of its only oil refinery ahead of US sanctions (България предприема действия, за да предотврати затваряне на единствената си нефтена

рафинерия преди санкциите на САЩ), <https://apnews.com/article/bulgaria-lukoil-refinery-shutdown-russia-sanctions-11eff472c05a533eb64749cd598c8187>.

БИПИ (2026 г.), Становище Законопроект за изменение и допълнение на Закона за Сметната палата, https://bili-bg.org/12/1418/news_item.html.

БТА (2025 г.), Номинационната комисия излезе с оценки за кандидатите за членове на Комисията за противодействие на корупцията, <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/956245-nominatsionnata-komisiya-izleze-s-otsenki-za-kandidatite-za-chlenove-na-komisiya>.

бТВ (2025 г.), Къде са 55 милиона лева за магистрала "Хемус"? Прокурор Ивайло Занев разказа за схемата пред бТВ, <https://btvnovinite.bg/predavanja/tazi-sutrin/kade-sa-55-miliona-leva-za-magistrala-hemus.html?campaignsrc=clipboard>.

Правителство на България (2026 г.), Допълнителен принос от България за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.

Правителство на България (2026 г.), Принос от България за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.

Български хелзински комитет (2026 г.), „Подслушвано правосъдие“.

Българска стопанска камара (2025 г.), 2025 г. през погледа на бизнеса, https://www.bia-bg.com/uploads/gallery/-%20ANKETI/Anketa_2025/ANKETA_2025.pdf.

Съюз на съдиите в България (2025 г.), Обжалване пред Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, 30 януари 2025 г., <https://judgesbg.org/2025/01/30/относно-сигнала-на-съдиямирослав-пет/>.

Съюза на съдиите в България (2025 г.), Принос от Съюза на съдиите в България за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.

Народно събрание на Република България (2025 г.), Временна комисия за установяване на факти и обстоятелства относно дейността на Джордж Сорос и Александър Сорос и техните фондации на територията на Република България, <https://www.parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/3758>.

Народно събрание (2026 г.), Изследване на законодателната дейност на Народното събрание (ноември 2024 г. – януари 2026 г.), <https://www.parliament.bg/bg/ncpi>.

Капитал (2025 г.), Какво следва за "Лукойл" в България https://www.capital.bg/biznes/kompanii/2025/11/14/4851517_kakvo_sledva_za_lukoil/.

Център за плурализъм и свобода на медиите (2026 г.), Мониторинг на медийния плурализъм за 2026 г.

Civicus, Monitor tracking civic space – Bulgaria (Мониторинг на гражданското пространство — България) <https://monitor.civicus.org/country/bulgaria/>.

Съюз за граждански свободи за Европа (2026 г.), Принос от Съюза за граждански свободи за Европа за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.

Комисия за защита на личните данни (2026 г.), Годишен доклад за 2025 г.

Конституционен съд, Решение № 5 от 22 юни 2023 г.

Конституционен съд, Решение № 9 от 11 декември 2025 г.

Конституционен съд, Решение № 13 от 26 юли 2024 г.

Конституционен съд, дело № 10 от 16 септември 2025 г.

Конституционен съд, дело № 3 от 23 януари 2024 г.

Конституционен съд, дело № 4 от 24 януари 2024 г.

Конституционен съд, дело № 40 от 21 ноември 2024 г.

Конституционен съд, дело № 9 от 17 март 2026 г.

Конституционен съд, конституционно дело № 38 от 15 ноември 2024 г.

Конституционен съд, решение № 4 от 2026 .

Конституционен съд, решение № 5 от 2026 .

Конституционен съд, решение № 7 от 12 януари 2026 г.

Конституционен съд, решение № 9 от 25 юли 2025 г.

Съвет за електронни медии (СЕМ) (2026 г.), *Принос от България за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Съвет за електронни медии (СЕМ) — уебсайт (2026 г., документ а), *СЕМ утвърди членове на Управителния съвет на БНТ*, <https://www.cem.bg/displaynewsbg/1108>.

Съвет за електронни медии (СЕМ) — уебсайт (2026 г., документ б), *СЕМ избра генерален директор на БНТ*, <https://www.cem.bg/displaynewsbg/1106>.

Съвет за електронни медии (СЕМ) — уебсайт (2026 г., документ в), *Д-р Габриела Наплатанова е избрана за председател на Съвета за електронни медии*, <https://www.cem.bg/displaynewsbg/1123>.

Съвет на Европа (2026 г., документ ч), *Supervision of the execution of judgments decisions of the European Court of Human Rights — 19th Annual Report of the Committee of Ministers – 2025* (Надзор върху изпълнението на решенията на Европейския съд по правата на човека — 19-и годишен доклад на Комитета на министрите — 2025 г.), <https://rm.coe.int/2025-annual-report/48802b1633>.

Съвет на Европа, *Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists – Bulgaria*, (Платформа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите — Сигнали) [Alerts | Safety of journalists platform](#).

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2023 г.), *Supervision of the execution of the European Court's judgements* (Надзор над изпълнението на решенията на Европейския съд по правата на човека), [CM/Del/Dec\(2023\)1501/H46-10](#).

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2023 г.), *Supervision of the execution of the European Court's judgements* (Надзор над изпълнението на решенията на Европейския съд по правата на човека), [CM/Del/Dec\(2023\)1483/H46-10](#).

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2023 г.), *Supervision of the execution of the European Court's judgements* (Надзор над изпълнението на решенията на Европейския съд по правата на човека), [CM/Del/Dec\(2023\)1475/H46-12](#).

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2025 г.), *Supervision of the execution of the European Court's judgements* (Надзор над изпълнението на решенията на Европейския съд по правата на човека), [CM/Del/Dec\(2025\)1545/H46-13](#).

Съвет на Европа: Венецианска комисия (2017 г.), *Bulgaria — Opinion on the judicial system act* (България — становище по Закона за съдебната власт), (CDL-AD(2017)018).

Съвет на Европа: Венецианска комисия (2020 г.), *Bulgaria - Urgent interim opinion on the draft new constitution* (България — спешно междинно становище относно проекта за нова Конституция), (CDL-AD(2020)035).

Съвет на Европа: Венецианска комисия (2023 г.), *Bulgaria — Opinion on the draft amendments to the Constitution* (България — становище относно проектоизмененията на Конституцията), (CDL-AD(2023)039).

Съвет на Европа, Платформа за безопасност на журналистите и бързо реагиране в областта на свободата на медиите (MFRR) (2025 г.), *Bulgaria: fragile media freedom progress at risk of backsliding without urgent reform* (България: колебливият напредък по отношение на свободата на медиите рискува да бъде нетраен без спешни реформи).

Съд на Европейския съюз, решение от 16 ноември 2021 г., *Prokuratura Rejonowa w Minsku Mazowieckim*, съединени дела C-748/19 — C-754/19, EU:C:2021:931.

Съд на Европейския съюз, решение от 30 април 2025 г., *Инспекторат към Висшия съдебен съвет*, съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23, EU:C:2025:303.

Дневник (2025 г.), *Коалиция "Ковачки": Управляващите и Пеевски спряха комисия за холдинг "Орион" и ролята на Христо Ковачки*, https://www.dnevnik.bg/politika/2025/06/04/4790681_koaliciia_kovachki_upravliavashtite_i_peevski_spraha/.

Дневник (2025 г.), *Диан Иванов оттегли показанията си срещу кмета на Варна, били дадени под натиск*, https://www.dnevnik.bg/bulgaria/2025/07/16/4808440_dian_ivanov_ottegli_pokazaniata_si_sreshtu_kmeta_na/.

Проектозакон № 51-554-01-139 от 30 юли 2025 г., <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166571>.

Проектозакон № 51-554-01-170 от 29 септември 2025 г., <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166638>.

Проектозакон № 51-654-01-2 от 14 януари 2026 г., <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166794>.

Проектозакон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, № 51-554-01-178 от 7 октомври 2025 г.

Проектозакон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация, внесен за обществена консултация с номер 11319-К на 18 юли 2025 г.

DW (2026 г.), *България: И да има, и да няма КПК, корупцията си е тук*, <https://www.dw.com/bg/blgaria-i-da-ima-i-da-nama-kpk-korupciata-si-e-tuk/a-75559033>.

Европейска прокуратура (2026 г., документ а), *Годишен доклад за 2025 г.*

ЕРПО (2026 г., документ б), *College of the EPPO decision concerning the disciplinary procedure against the Bulgarian European Prosecutor* (Решение на колегията на Европейската прокуратура относно дисциплинарното производство срещу българския европейски прокурор), <https://www.eppo.europa.eu/en/media/news/college-eppo-decision-concerning-disciplinary-procedure-against-bulgarian-european>.

Европейски център за свобода на печата и медиите, *Media Freedom Rapid Response Mechanism – Bulgaria (2025)* (Механизъм за бързо реагиране в областта на свободата на медиите — България (2025г.), [Press Freedom Violations Monitoring](#) (Мониторинг на нарушенията на свободата на печата).

Европейска комисия (2022 г.), *ПРИЛОЖЕНИЕ към Предложението за решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България от 7 април 2022 г., COM (2022) 172 final*.

Европейска комисия (2022 г.), *Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България от 7 април 2022 г., COM (2022) 172 final*.

Европейска комисия (2025 г.), *Доклад относно върховенството на закона за 2025 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в България*.

Европейска комисия (2025 г.), *Решение за изпълнение на Комисията за разрешаване на изплащането на третия транш от безвъзмездната подкрепа за България от 22 декември 2025 г.*, COM (2025) 9228 final.

Европейска комисия (2025 г.), *Доклад за България*, (SWD(2025) 202 final).

Европейска комисия (2026 г.), *Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2026 г.*

Европейска комисия (2026 г.), COM(2026) 202 final, СДП 3.

Европейски съд по правата на човека (2024 г.), жалба № 25072/24 — *Цариградска и други / България*, съобщена на 6 октомври 2025 г.

Европейска мрежа по прилагане (2026 г.), *Принос от Европейската мрежа по прилагане за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Европейска мрежа на националните институции по правата на човека (2026), *ENNHRI calls for protection of the independence of the Bulgarian NHRI and its leadership* (ЕМНИЧП призовава за защита на независимостта на българската НИПЧ и нейното ръководство), <https://ennhri.org/news-and-blog/ennhri-calls-for-protection-of-the-independence-of-the-bulgarian-nhri-and-its-leadership/>.

Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA) (2026 г.), *Принос за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Follow the Money (2026 г.), *Gas, lies, and videotape: How a gas project in Bulgaria brought chaos to EU's anti-corruption body* (Газ, лъжи и видео: Как газов проект в България внесе хаос в органа на ЕС за борба с корупцията), <https://www.ftm.eu/articles/gas-project-bulgaria-chaos-to-eppo?share=Na1EjqQBj8o%2FSrMLi7UMc6F44GJy5alS%2FkTGp45xLMzsa7rnJ8vvkyiTdyhFrzA%3D>.

Свободна Европа (2025 г.), *Основен свидетел срещу Благослав Коцев оттегли показанията си и обвини разследващите в натиск*, <https://www.svobodnaevropa.bg/a/blagomir-kocev-varna-svidetel-ottegleni-pokazania-kpk/33475814.html>.

Свободна Европа (2025 г.), *„Излишно да се работи по „Магнитски“. Какво казаха кандидатите за антикорупционната комисия на изслушването си*, <https://www.svobodnaevropa.bg/a/izlishno-da-se-raboti-po-magnitski-kak-kandidatite-za-antikorupsionnata-komisiya-predstaviha-ideite-si/33510423.html>.

Свободна Европа, *„Концептуално грешен“*. Депутатите задвижиха закриването на КПК по проект на ГЕРБ, <https://www.svobodnaevropa.bg/a/zakrivane-antikorupsionna-komisiya-gerb-dps-pp-db/33650599.html>.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2020 г.), *Четвърти кръг на оценка „Превенция на корупцията по отношение на народните представители, съдиите и прокурорите“ — Втори доклад за изпълнението*.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2023 г.), *Пети кръг на оценка — Доклад за оценка на България относно предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи*.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2025 г.), *Пети кръг на оценка — „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи“ — Доклад за изпълнението*.

Институт за пазарна икономика (ИПИ) (2025 г.), *Съдебната власт в числа*, <https://ime.bg/dashboard/>.

Институт за пазарна икономика (ИПИ), *Принос от организации на гражданското общество за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Съвместен принос от Програма Достъп до информация; Антикорупционен фонд; Асоциацията на европейските журналисти – България; Български център за нестопанско право (БЦНП); Български дарителски форум (БДФ); Български хелзинкски комитет (БХК); Български институт за правни инициативи (БИПИ); Център за изследване на демокрацията (ЦИД); Организация „Действие“; Фондация ГЛАС; Институт за развитие на публичната среда (ИРПС); Институт за пазарна икономика (2026 г.), *Принос за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Закон за съдебната власт (2025 г.).

Lex.bg (2026 г.), *ВАС потвърди: ИВСС не е компетентен да иска наказания за магистрати*, news.lex.bg.

Мониторинг на медийния плюрализъм (2026 г.), Доклад за България.

Министерство на културата (2026 г.), *Принос от България за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Министерство на правосъдието (2026 г.), *Съобщение за медиите от 6 март относно назначаването на лична охрана на европейския прокурор на България*, <https://www.justice.government.bg/home/index/dc944d20-e3fb-4861-9fea-79fbe91f2adc>.

Monitoring Action for Civic Space (Мониторинг на гражданското пространство) (2025 г.), *Доклад за България*, <https://bcnl.org/en/macs-report-monitoring-action-for-civil-space-in-bulgaria-2025>.

Сметна палата (2025 г.), *Одитен доклад № 0300201223*, https://www.bulnao.government.bg/bg/documents/15559/OD_KORUPZIA_12.2025.pdf.

Национален съвет за журналистическа етика (НСЖЕ) (2026), *Принос от Националния съвет за журналистическа етика за Доклада относно върховенството на закона за 2026 г.*

Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021—2027 г.), <https://www.strategy.bg/bg/strategy-documents/1370>.

News.bg (2025 г.), *Прекратиха основно досъдебно производство по казуса „Осемте джуджета“*, <https://news.bg/crime/prekratiha-osnovno-dosadebno-proizvodstvo-po-kazusa-osemte-dzhudzheta.html>.

ОИСР (2023 г.), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention in Bulgaria Phase 4 Follow-Up Report: Bulgaria* (Прилагане на Конвенцията на ОИСР за борба с подкупването в България — последващ доклад от четвъртия етап, <https://doi.org/10.1787/3785c992-en>).

OECD (2025), *Reforming Bulgaria's Anti-corruption Authorities* (Реформа на органите за борба с корупцията в България), https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/01/reforming-bulgaria-s-anti-corruption-authorities_79108af5/11ef33c9-en.pdf.

Омбудсман на Република България, *Лицата, сигнализиращи за злоупотреби със закона, не са защитени от „ответни“ реакции* <https://www.ombudsman.bg/bg/n/institutsiyata-na-ombudsmana-litsata-signali-2249>.

Омбудсман на Република България, *Лицата, сигнализиращи за злоупотреби със закона, не са защитени от „ответни“ реакции* <https://www.ombudsman.bg/bg/n/institutsiyata-na-ombudsmana-litsata-signali-2249>.

Прокуратура (2026 г.), Доклад относно дейността на прокуратурата за противодействие на корупционните престъпления през 2025 г., https://www.parliament.bg/pub/plenary_documents/51-627-00-1_.pdf.

Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните, ОРЗД), [Регламент \(ЕС\) 2016/679 - BG - ОРЗД - EUR-Lex](#).

Доклад на Номинационната комисия 51-553-120-12 от 27.08.2025 г. https://www.parliament.bg/pub/cW/20250828103831_Doklad_27082025.pdf.

Пътна карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021—2027 г.), <https://www.strategy.bg/bg/strategy-documents/1370>.

Административен съд — София, Решение № 211/2026 от 24 февруари 2026 г.

Софийски районен съд, Преюдициално запитване по дело С-2/26 Калдов от 5 януари 2026 г.

Софийски районен съд, Преюдициално запитване по дело С-364/25 Катачев от 29 май 2025 г.

Върховен административен съд, Решение № 11370 от 13 ноември 2025 г.

Върховен касационен съд (2025 г.), *Съобщение за медиите от 2 октомври 2025 г. относно способността на временно изпълняващия длъжността главен прокурор да изпълнява тази функция от юли 2025 г. насам*, <https://www.vks.bg/novini/otkaz-za-obrazuvane-i.f.gl.prokuror-02.10.html>.

Върховен касационен съд (2026 г.), *Приложение 2 към Годишния доклад за дейността на Върховния касационен съд за 2025 г.*, <https://www.vks.bg/analizi-i-dokladi/vks-doklad-prilagane-na-zakona-2025-prilojenie2.pdf>.

Висш съдебен съвет, Съдийска колегия (2025 г.), Уведомление на съдия до Висшия съдебен съвет за разследване срещу него въз основа на съдържанието на тяхното решение, 29 януари 2025 г., <https://news.lex.bg/wp-content/uploads/2025/01/тук-7.pdf>.

Висш съдебен съвет, Съдийска колегия (2025), *Протокол № 23 от 15 юли 2025 г. за назначаване на нов временен председател на ВАС*, https://vss.justice.bg/root/f/upload/46/krpr23-15_07_2025-sk.pdf.

Висш съдебен съвет, Съдийска колегия (2025 г.), *Протокол № 27 от 14 октомври 2025 г.*, https://vss.justice.bg/root/f/upload/47/krpr27-14_10_2025-sk.pdf.

Висш съдебен съвет, Прокурорска колегия (2025 г.), *Протокол № 41 от 22 декември 2025 г. за избор на нов ad hoc прокурор, който да разследва евентуалните престъпления, извършени от главния прокурор*, https://vss.justice.bg/root/f/upload/47/krpr41-22_12_2025-pk.pdf.

Висш съдебен съвет, Прокурорска колегия (2026 г.), *Протокол № 13 от 22 април 2026 г. за приемане на оставката на действащия главен прокурор*, https://vss.justice.bg/root/f/upload/48/krpr13-22_04_2026-pk.pdf.

Transparency International („Прозрачност без граници“) (2026 г.), Индекс за възприятие на корупцията за 2025 г.

Висш съдебен съвет (2025 г.), *Регистър на командированите магистрати за 2025 г.*

Приложение II: Посещение в България

През януари 2026 г. службите на Комисията проведоха виртуални и присъствени срещи със:

- Програма Достъп до информация
- Амнести Интернешънъл България
- Национален съвет по антикорупционни политики — секретар на НСАП
- Антикорупционен фонд
- Асоциация на българските радио- и телевизионни оператори (АБРО) (виртуално)
- Асоциация на прокурорите в България
- Български център за нестопанско право
- Български хелзински комитет
- Българска стопанска камара
- Фондация „Български институт за правни инициативи“
- Съюза на съдиите в България
- СЕМ — Членове на Съвета за електронни медии
- Главен инспекторат на Министерския съвет
- Комисия за противодействие на корупцията
- Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество
- Организация „Действие“
- Дирекция „Вътрешна сигурност“ — Министерство на вътрешните работи
- Инициатива „Правосъдие за всички“
- Фондация „Медийна демокрация“
- Министерство на културата
- Министерство на вътрешните работи
- Министерство на правосъдието
- Национален съвет за журналистическа етика
- Фондация „Институт Отворено общество — София“
- Главна прокуратура
- Висш адвокатски съвет
- Върховен касационен съд
- Висш съдебен съвет
- Асоциация на европейските журналисти – България
- Център за изследване на демокрацията
- Институт за пазарна икономика
- „Прозрачност без граници“ (Transparency International) — България

* Комисията се срещна и със следните организации в редица срещи по хоризонтални въпроси:

- Съюза за граждански свободи за Европа
- Civil Society Europe (Гражданско общество Европа)

- End FGM EU (Европейска мрежа за прекратяване на гениталното осакатяване на жени)
- Европейски граждански форум
- Европейско партньорство за демокрация
- Human Rights Watch
- ILGA-Европа
- Международната федерация по правата на човека
- Philea — европейска асоциация за филантропия
- Transparency International EU („Прозрачност без граници“ — ЕС)